Է ՏԱՐԻ 1800 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 5 ԱՐԱՑ 4382 — Հ. Տ. 12 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 24 ՅՈՒՆՈՒՆՔ 1890 — ՀԻՃՐ. 2 ՁԻՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1307 — ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آروه‌لر
غزته‌سى اداره‌سى

Direction du Journal ARKELIK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ հատոր Տարեկան գնահատ. արտաքին	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Երեքամսեայ » »	40
Դուռնատոյ » Տարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Մասամբ հրատարակեալ տարեկան գին	56
» » Վեցամսեայ »	28

Դարձ դրամատոմարի (բոնոյագրի) Տարբեր թերթերի գնագրութեան վրայ և խմբագրութեան դրամատոմարի համար կարդացէք առաջին էջը։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 12 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ

Կարնոյ գաւառական վարչութեան և Պատրիարքարանի միջև հետաքրքրաշարժ խնդիր մը կը յուզուի ժամանակէ մ'ի վեր։ Կարնեցիք պատրիարքական փոխանորդ Իւթիւճեան Տ. Գէորգ Մ. վարդապետն իրենց առաջնորդ ընտրելով, խնդրեցին Պատրիարքարանէն որ եպիսկոպոսական վկայագիր տրուի իրենց ընտրելոյն, որ յիշեալին ձեռնադրուելով իւր պաշտօնին գլուխն անցնի։ Պատրիարքարանն, այսինքն Կեդր. Վարչութեան Խառն ժողովը, վաւերացուց Ն. Գեր. պատուութեան ընտրութիւնը, բայց որոշեց որ ժամանակ մը պաշտօնավարելէ ետքն եպիսկոպոս ձեռնադրուի։ Կարնեցիք պահանջեցին որ անմիջապէս ձեռնադրուի, և առարկեցին թէ իրենց առաջնորդ եպիսկոպոս պէտք է լինի անպատճառ, որպէս զի Նահանգին Իսարէի վարչական ժողովոյն մէջ Հայոց եպիսկոպոսին յատկացեալ տեղին վրայ կարենոյ բազմիլ, և արժան եղած ազդեցութիւնն ի գործ դնել։ Պատրիարքարանն, այս առարկութեան ոյժը չանգիտանալով հանդերձ, պատճառ չտեսաւ իւր որոշումը փոփոխելու։ Կարնեցիք ալ զիջում չեն ըներ սակայն, և մինչեւ իսկ յայտարարեր են որ զԴեր. Իւթիւճեան առաջնորդ կ'ընդունին ա՛յն պայմանաւ միայն որ իրրեւ եպիսկոպոս դայ, կամ դէթ եպիսկոպոսական վկայագիրն իւր ծոցը դրած։ Ո՞ր կողմը զիջում պիտի ընէ։ Պատրիարքարա՞նը թէ Կարնոյ գաւառական ժողովը։ That is the question։

Մեք որ Նախորդ պատրիարքական փոխանորդին ընտրութիւնը կատարուելուն պէս շնորհաւորեցինք Կարնեցիներն իրենց լաւ ընտրութեան համար, և հաչակեցինք Ն. Գեր. պատուութեան բարեմասնութիւններն և ազնուական ծառայութիւններն, անշուշտ համոզիւ ենք իւր եպիսկոպոսացման, և տարակոյս չունինք թէ նոր չանցած բերկրութեամբ պիտի ողջունենք զինք ի կարգ արժանաւոր հայ եպիսկոպոսաց։ Բայց Կարնոյ գաւառական վարչութեան և Պատրիարքարանի վէճին ներքեւ սկզբունքի քանի մը խնդիրներ կը նշմարենք, զորս հաւարայն ուշադրութեան մատուցանել անօգուտ չենք համարիր։

Նախ, չենք կրնար ընդունիլ որ երբ Պատրիարքարանն իւր մէկ որոշման վրայ պնդել հարկ դատէ, գտնուի գաւառական վարչութիւն մը որ իւր հակառակ որոշման վրայ յամառի մնայ ցվերջ։ Սահմանադրական վարչութեան մէջ լինի թէ միապետական վարչութեան մէջ, տարբերութիւն չունի։ Իշխանութեանց բնաւ իրաւունք չէ տրուած յամառելու մնալու իրենց այն որոշմանց վրայ որք կեդրոնական բարձրագոյն իշխանութեան կամաց և որոշմանց կ'ընդդիմարին։ Թէ վերի ներքեւ գտնուող եպիսկոպոսական իշխանդրոյն վրայ ի՞նչ կը խորհինք՝ քիչ մը ետքը պիտի պարզենք։ Բայց հոս սա կէտին վրայ պնդել հարկ կը դատենք թէ վարչային կարգադրութեան տարբերական սկզբունք է որ գաւառական վարչութիւն մը, երբ համոզում դոյացուցած է որոշման մը վրայ որ Պատրիարքարանի կամաց հակառակ կուգայ, պատշաճ ծանրութեամբ պարզէ և փաստաբանէ իւր հայեացք, բայց ո՛չ թէ յամառի ցվերջ։ Վերջին խօսքը Կեդրոնական Վարչութեան պէտք է մնայ։ Հանրային կարծեաց կը վերաբերի դատել թէ իրաւունքն ո՞ր կողմին էր։ Եթէ ընդունինք թէ գաւառային վարչութիւն մը իրաւացի պահանջման մը վրայ իւր որոշումն հաստատ պահէ, կը հարկադրինք ընդունիլ թէ ուրիշ գաւառային վարչութիւն մ'ալ անիրաւ պահանջման մը վրայ կրնայ յամառիլ։ Եւ յայնժամ ո՞ւր կը մնայ վարչային կարգապահութիւն, հանրային գործոց բարեյարգար ուղղութիւն։ Կարնեցւոց գործնական ողջմտութենէն բնաւ չսպասուիր որ Կեդրոնական Վարչութեան դէմ տեսակ մ'ըմբոստութեան օրինակ տան միւս գաւառներու։

Առ այս պէտք չէ առարկեն մեր Կարնեցի բարեկամք թէ քանի որ առաջնորդն իրե՛նք կ'ընտրեն, քանի որ առաջնորդն իրե՛նց պէտք է, անիրաւութիւն է զլանալ այն հանգամանքն ու աստիճանը զոր իրենք կարեւոր կը դատեն իրենց առաջնորդին,— այն է՝ եպիսկոպոսութիւն։ Բայց առաջնորդը գաւառէն ետեւի չի բիւր։ Կեդրո՞նն ևս առաջնորդական ընտրութեան գործոյն մէջ իւր բաժինն ունի։ առաջնորդը գաւառին ետեւի պէտք չէ։ Կեդրոնի՞ն ևս ներկայացուցիչն է։ Ապա ուրեմն, գաւառն չափ Կեդրոնն ևս կարող է որոշել թէ առաջնորդը վարդապե՞տ պիտի լինի թէ եպիսկոպոս, թէ ե՛րբ պէտք է եպիսկոպոս ձեռնադրուի, ևն։

Մեաց որ, ամեն թեմի մէջ ամեն ժամանակ եպիսկոպոս ունենալ հարկաւոր չէ։ Եպիսկոպոսութիւնն այս աստիճան ածանցնելու պէտք չկայ բնաւ։ Բայտնի է թէ Ցունաց Պատրիարքարանի Սինոդին գաւառական մետրապոլիտք (առաջնորդք) երկերկուտարի կ'անդամակցին կարգաւ, նոյն երկամեայ միջոցին իրենց թեմերը կառավարելով ի ձեռն փոխանորդաց, որք եպիսկոպոս չեն, բայց և այնպէս Իսարէի վարչական ժողովոյ մէջ արժանապէս կը ներկայացնեն յոյն հասարակութիւնն։ Բոլոր ախթոռի և կառավարական ազդեցութեան խնդրոյ անտարբեր չեն բնաւ, բայց նոյն իսկ եպիսկոպոս առաջնորդ ունեցող թեմերն այսպէս պարբերաբար վարդապետաց ձեռք թողուլ չեն վարանիր։ Օրմանեան Սրբազան բաւական ժամանակ իբրեւ վարդապետ կառավարեց Կարնոյ թեմն, և ա՛յլ մէկ Կարնեցի կընայ դանդատիլ թէ այս պատճառաւ գործերը դէշ կառավարեցան։

Այսօր քիչ վարդապետներ ունինք որք ծայրագոյն չլինին, և քիչ ծայրագոյն վարդապետներ որք ա՛և է պատուհութեամբ եպիսկոպոսանալու հետամուտ չգտնուին։ Եւ սակայն, եպիսկոպոսութիւնը բարձրագոյն աստիճանն է զոր Հայ Եկեղեցին կրնայ տալ իւր պաշտօնէից՝ ի փարձառութիւն անոնց անցեալ ծառայութեանց և ի խրախոյս ապագայ գործունէութեան։ Ազգային կարեւոր պաշտօններ չվարած, փորձառութիւն չտացած վարդապետ մը գաւառ երթալուն պէս զինքն եպիսկոպոսացնելու ձեռնարկել՝ ո՛չ այն գաւառին օգուտ է, ո՛չ ալ Եկեղեցւոյն։ Կը դանդատի թէ վարդապետներ կան որք յոժարած են գաւառներն երթալ միայն ի սէր եպիսկոպոսութեան, և եպիսկոպոսանալէն անմիջապէս ետք գաւառային կեանքն անտանելի, գաւառային կլիմայն վատառողջ գտնելով կ. Գոլիս վերադարձած են։ Լաւագոյն չէ՞ ուրեմն վարդապետները բաւական ժամանակ փորձել և գործածել գաւառաց մէջ, և յայնժամ եւեթ եպիսկոպոսութիւն տալ անոնց երբ սէր կապեն գաւառին, այն գաւառին մանաւանդ որուն հետ պիտի պտակուին, և գործնականօրէն կարողութիւն ցուցնելով՝ վստահութիւն տան թէ իրրեւ եպիսկոպոս իրենց գաւառային պաշտօնավարութիւն աւելի եւս օգտակար պիտի լինի ապագային մէջ։ Եւ յետոյ, կլիմայի խնդիրն ալ կայ։ Ենթադրենք թէ վարդապետ մը այն ինչ գաւառէ առաջնորդ ընտրուելուն պէս եպիսկոպոսութեան կոչուի։ Հապա եթէ այն գաւառին կլիմայն չյարմարի՞ իւր առողջութեան։ Ո՞ւր կը մնայ Հայ Եկեղեցւոյ հին աւանդութիւնն որով եպիսկոպոս մը իւր վիճակին հետ զոհեղապէս կապուած, պատկուած կը մնար։ Բայց երթէ՝ աշխարհական կարգին մէջ՝ պտակուողք նախապէս զիրար ճանչելու պէտք ունին, որպէս զի իրենց միութիւն տեւականութեան երաշխաւորութիւն ընծայէ, ո՞չ ապաքէն գաւառն և առաջնորդն ալ՝ իրենց միութեան անքակտելի կնիքը տալէն առաջ՝ զիրար ժամանակ մը ճանչելու հարկին մէջ կը գտնուին։

Այս դիտողութիւնք, ինչպէս կանխաւ ըսինք, խնդրոյն սկզբունքին եւեթ կը վերաբերին։ Կարնոյ նորընտիր առաջնորդն եպիսկոպոսացումը չենք դատեր։ որովհետեւ այդ մասին մեր նպաստաւոր համոզումն արդէն յայտնած ենք։ Բայց վայ իւր բովանդակ պաշտօնավարութեան մէջ Գեր. Տ. Գէորգ Մ. վարդապետ վարչային կարգապահութեան նախանձախնդիր երեւցած է, և ներկայ պարագային մէջ ալ ինքն անմիջական եպիսկոպոսացման ծայրայեղ փափաք մը ցոյց չի տար։ Իրենց արժանեաց գիտակցութիւնն ունեցող եկեղեցականք այնպիսի անհամբերութիւններով չեն տառապիր։ Ողջամիտ կարնեցիներն ալ դիտեն կարծենք թէ քանի մը ամիս առաջ կամ քանի մը ամիս հետը եպիսկոպոսացում մեծ տարբերութիւն չըներ իրենց թեմին և իրենց առաջնորդին համար։ Գերապատուութեան վարդապետի մտնելուը արժանիքն ի նկատ առնելով, Պատրիարքարանը կրնար անմիջական եպիսկոպոսացման արտօնութիւն տալ։ Բայց քանի որ այս արտօնութիւնը ժամանակ մը ետքը տալ արժան դատած է Կեդր. Վարչութիւնը, գաւառական ժողովոյ մը յամառութեամբ չէ որ Պատրիարքարանն իւր որոշումը պարտի փոխել, և ստորադաս իշխանութեան մ'ընել չուզած բանն ի՞նք ընել, այսինքն՝ զիջանիլ։ Պատրիարքարանն իւր որոշումն հաստատ պարտի բռնել՝ յօրինակ ուրիշ գաւառներու որք կրնան փորձիլ Կարնոյ գաւառական ժողովոյն պահանջումն աւելի անընդունելի յատկութիւններ տածելու։ Արդի Ս. Պատրիարքին օրով վարչային իշխանութիւնը թոյլ բռնուած է կ'ըսուի։ բայց Ամեն. Տ. Խորէն Սրբազան ամեն բանէ աւելի եկեղեցական կարգապահութեան նախանձախնդրութիւն կը ցուցնէ, և՝ չանտեսելով հանդերձ իւր նախորդ փոխանորդին անուրանալի արժանիքն՝ ամեն իրաւունքներ ըստ արժանւոյն գոհացնելու միջոցը պիտի գտնէ անշուշտ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ՊԱՂԷՍԹԱՆԵԱՆ ԹԵՐԱԿՈՂՔԻ

Վիեննայէ Թարգի թղթակիցը կը հեռագրէ որ թէպէտ Ձեռնակորայի իշխանն իւր պաշտօնական լրագրոյն մէջ ամեն Սերպերու ազատագրման խօսք կ'ընէ, բայց Ձեռնակորայի և Բ. Դրան միջև յարաբերութիւնք շատ լաւ են։ Մի քանի օր յառաջ Պէրլինի կառավարիչն, Ճքոտարայի կուսակալին հրամանաւ, օրիմատքա եկեղեցականներ և վաճառականներ ղրկեց՝ յանուն օսմ. իշխանութեանց ողջունելու Ձեռնակորայի մետրապոլիտ Միթրոֆան արքեպիսկոպոսն, որ ալ պանեչեռնակորեան սահմանաց վրայ ի Վասայեւիչի եկեղեցի մը օծելու եկած էր։ Քաղաքավարական այս անսովոր ցոյցին վրայ, չեռնակորացի արքեպիսկոպոսը շնորհակալեաց նամակ մ'ուղղած է օսմ. իշխանութեանց։

—Նոյն թղթակից կը ծանուցանէ նաեւ թէ ի խնդրոյ Նիքոլա իշխանին, Իփէքի սերպական վանուց պահպանութեան համար անգոյն իշխանութիւնք զգուշական միջոցներն աւելցուցած են։

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Ֆրանսական լրագիրք Լիսսոնէ հեռագիր կ'առնուն՝ ծանուցանող թէ Գերմանիոյ, Ռուսիոյ, Աւստրիոյ եւ Թուրքիոյ դեսպանք դիտողութիւն բրած են Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան, որոյ խօսքն ընդունողք գաժուար դիրքի մէջ կը դնէ Փորթուկալի թագաւորութիւնը։ Կալլէսի իշխանն եւս համամիտ չէ եղեր Մայլզպրիի մարքիզին խստութեան, և Վիքթորիա թագուհին, Փորթուկալի հետ անհամաձայնութիւնը բառնալու համար, դեսպանախորհրդոյ մը գումարման համաձայնութիւն յայտներ է։

Անգլիոյ ազատական լրագիրք ընդհանրապէս չափազանց խիստ կը դրատնեն Լորտ Սալզպրիի ընթացքը Փորթուկալի նկատմամբ։ Ընդհակառակն, Պահպանողականք կը կարծեն թէ Փորթուկալի դէմ բռնուած ընթացքը Լորտ Սալզպրիի դահլիճին ժողովրդականութիւնն աւելցուցած է, այն աստիճան որ կ'ըսուի թէ Լորտ Սալզպրիի երեսփոխանական ընտրութիւնները պիտի փութացնէ։

—Փէշէր Լոյտ հեռագիր մի կը հրատարակէ, ծանուցանող թէ՝ Անգլիոյ խիստ ընթացքէն զգածեալ՝ Փորթուկալի Փարլոս թագաւորը քաղաքավարական նամակաւ մը Վիքթորիա թագուհւոյն ետ ղրկած է Բազանեաց և Մնրակապի բարձր պատուանշանները զորս Թագուհին իրեն նուիրած էր մնտերս։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Փարիզի Եօթն չրջանակաց մէջ երեսփոխանական ընտրութիւնք փետր. 4/16 ին պիտի կատարին, ի փոխարէն այն պուլանժէական ընտրութեանց զորս անվաւեր հռչակեց Երեսփ. ժողովը։ Պուլանժէականք մեծ հացկերոյթ մը կը կազմակերպեն, որ յունուար 27 ին տեղի պիտի ունենայ, Պուլանժէ զօրավարին Փարիզի երեսփոխան ընտրուելուն տարեդարձին առթիւ։ Այլ ի՞նչ փոփոխութիւն 1889 յունուար 27 էն մինչեւ 1890 յունուար 27։ Ո՛չ մէկ թեկնածութիւն, ո՛չ մէկ կուսակցութիւն մէկ տարուայ միջոցին այնչափ բարձրէն այսչափ վար չէ ինկած։

—Պուլանժէական գործիչներէն մէկ երկու հոգի շարունակ կը դտնուին Զօր. Պուլանժէի քով ի Ժերսէյ։ Վերջին անգամ Պ. Լաս կը դտնուէր հոն։ Ի Փարիզ վերադարձին, այս մարդ, անվաւեր հռչակեալ երեսփոխան, պատմեց թէ «Զօր. Պուլանժէ վերջնապէս վակեալ կը նկատէ օրինաւոր գործունէութեան չրջանը։ Վեց ամիսէ հետէ անցած դարձած բաներ կը ցուցնեն թէ կանոնաւոր միջոցներով բան մը կարելի չէ ընել ի Ֆրանսա։ Այժմ պէտք է բռնի ոյժի դիմել, ըմբոստութեան առիթ փնտռել առաջին պատեհութեամբ։ Պուլանժէական կուսակցութիւնն այսօր նոյն վիճակին մէջ կը դտնուի յորում էր հանրապետական կուսակցութիւնը Լուի Ֆիլիփի թագաւորութեան եւ Նափոլէոն Դ. ի կայսրութեան օրով, որովհետեւ խորհրդարանական հանրապետութեան և միապետութեան միջև տարբերութիւն չկայ բնաւ։»— Բայց պէտք չէ կարծել թէ այս պուլանժէական ապառնալիք հետեւանք ունենան։ Զէն ի ձեռին պիտի մարտնինք ըսող կուսակցութիւնք երբեք զէնքի չեն դիմեր, և Պուլանժէ որ օրինաւոր գործունէութեան համար Ծրանեա վերադառնալու չհամարձակեցաւ, զինեալ գործունէութեան մը դլուխ լինելու համար հոն չպիտի վերադառնայ անշուշտ։

ՀԱՄԱՌՕՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Առսիոյի դիրքին մասնաբեր հիւանդութիւնն Ինֆլուենցա էր՝ թոքատապի փոխուած։ Նոյն հիւանդութեան զոհ գնաց նոյն օր՝ Հռոմի Ֆրանսական դեսպան Պ. Մարիանի։ Այս ըսել է թէ Ինֆլուենցան կը շարունակէ ազատալի զոհեր ընել յետոյս։

Վերջին երեք ամսոց մէջ ի Վիեննա կատարուած պնուութիւններն բժիշկներն հետեւցուցած են թէ երեք տեսակ Ինֆլուենցա կայ։ 1. Սովորական Ինֆլուենցա, տենդով և դեղերային ցաւերով, որ վտանգաւոր չէ, քանի որ 400 վարակեալներէ երեքը միայն կը մեռնին։ 2. Կուրծքի Ինֆլուենցա, որ թոքերուն կը գարնէ, և 100 ին 20 մահացու վախան կ'ունենայ։ 3. Ազեաց Ինֆլուենցա, որ նմանապէս մահացու է 100 ին 20 համեմատութեամբ։ Այս վերջին երկու տեսակներ յառաջ կուգան երբ սովորական Ինֆլուենցան լաւ չդարմանուի։

ԳԱՄԵՐԻԿԱ

Պ. Ժորժ Վանտերպիլթ, հանգուցեալ հռչակաւոր միլիառատիրոջ զաւակաց մին, կ'ամուսնանայ Զարլսթոնցի Օր. Մէրրի ճոնսթոնի հետ։ Պ. Ճորճ Վանտերպիլթ իւր բաժնին ունի 100 միլիոն ֆրանկ հարստութիւն։ Վաճառականութեամբ կամ սեղանաւորութեամբ չի պարապիր. և ինքզինք գրականութեան տուած է բոլորանուէր։

—Նիւ Եորքէ կը հեռագրուի թէ փապուղի (թիւնէլ) մը պիտի շինուի Սպրեկելեան գետին ներքեւ, որով նիւ Եորք պիտի միացուի Պրուքլինի հետ, որ նիւ Եորքի դիմացն է, ինչպէս Սկիւտար՝ Պոլսոյ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Ռումանիոյ խորհրդարանը դումարուելուն պէս, պատերազմական նախարարը պիտի խնդրէ պէտք եղած վարկն՝ հինգերորդ զօրաբանակի մը կազմութեան համար։ Այս զօրաբանակ Պուքրէշի պաշտպանութեան պիտի յատկանայ, մայրաքաղաքին ամրութեանց շինութիւնն աւարտելուն պէս։

ՍԵՐԳԻԱ

Սերպ կառավարութիւնն հաստատեցաւ Կակարին ռուս իշխանի առաջարկութեան, որ արտօնութիւն կը խնդրէր երկաթուղի մը շինելու Բլատոմիէ մինչեւ միջադարեան երկաթուղի դիծն ի Գելկրատ և Նիշ։ Իշխանն ի Բլատոմիա պիտի հաստատէ իւր ռուսական քարիւղի մթերանոցն։ Այս շինութեան համար ռուսական ընկերութիւն մը պիտի կազմէ։ Նոթալի թագուհի չատ կը համակրի այս առաջարկութեան, և իւր անձնական դանձէն մեծակաղ գումար մը յատկացուցած է ի մասնակցութիւն նոյն շինութեան։

—)(55)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԺԷՌԹՈՒԻՏ

Այդ դարակներուն մէջ թուղթեր կան։ Բայց թուղթերուն տակ, դարձեալ բանալիներ։

—Այս անգամ, ձեռք անցուցի՛նք։

Երկուքը մէկանց գրասեղանին վրայ կը յարձակին։ Շուտ մը կը բանան փականքն որ լայն և խորունկ դարակներ երեւան կը հանէ, նմանապէս կղզուած։

Բացուած գրասեղանին խորը կ'երևին տակաւաթիւ արժէթուղթք, փոքրիկ ծրար մը անուանական բաժնեթղթոց որք քանի մը չեն կրնար ծառայել։

—Այս չէ, ըսաւ Լա Հէյոն դողահար, այս չէ։ ։ ։ ոսկի և պանքնոտս միայն։ ։ ։ այս մեծ դարակներով լեցուն ոսկի, բանով խառնուելու չարժ ատատ, նաև պանքնոտներ, ծրարներով պանքնոտներ։

Լա Հէյոնի ձեռքերը կը դողդան, Ռընոսիէա կը սրբէ իւր քրտնաթոր ճակատը։

Ժամ առաջ լմնցնելու աճապարանքին մէջ բաժնեթուղթք կը թափթփին իրենց տուփ առնելու, տասնի չափ հազար ֆրանքանոց պանքնոտներու հետ։

Կարեւորութիւն չեն տար։ Անոնց վրայ կը կոխտեն։

Իրենց չուրջն, ամեն բան, անբացատրելի անկարգութեան մը մէջ է։

Լա Հէյոն դատ է առաջին դարակին բանալին։

Կը պատրաստուի բանալ զայն։

—Պիտի տեսնես, կըսէ, պիտի տեսնես։

Ցանկարծ, իրենց եարն, ահարեկ ճիչ մը կ'արձակուի։ ահռելի և խռպոտ ճիչ մը՝ սոսկման և բարկութեան։

—Ա՜հ, գողե՛ր, գողե՛ր։

Երկու Թշուառականք գլուխին կը դարձուցեն և Վիրժինիի առջեւ՝ կը մնան արձանացեալ, գունատ, անխօս։

Եւ պառաւը կը կրկնէ, բոլորովին ներս մտնելով։

—Ա՜հ, գողե՛ր, սրբապիղծնե՛ր։ ։ ։ մեռելի մը առջեւ, մեռելի մը առջեւ։ Թշուառականնե՛ր։

Այն սոսկալի վտանգին առջեւ որում մատնուած է, Ռընոսիէա քիչ մը պաղարիւնութիւն կը գտնէ։

—Ի՞նչ կ'ըսես, պառա՛ւ։

—Կ'ըսեմ թէ դուք տէրս կողոպտել ուզեցիք։

—Դուն խենդ ես։

—Ո՛չ, գործն ակներեւ է, գողութիւնը կատարած ատենիդ բռնեցի զձեզ։ Եթէ կրնաք ուրացէք։

—Շիտակը, շատ տարօրինակ է քու ամբաստանութիւնդ։

—Ուրեմն ի՞նչ կը փնտռէիք այդտեղ։

—Բայց ։ ։ ։

—Պատասխանեցէ՛ք։ Բանալիներն ո՞ւր գտաք։ Գրասեղանին դարակներո՞ւն մէջ։ Եկեղ տիրոջս տարատին գրպաններո՞ւն մէջ։ Կ'երեւի թէ ամեն տեղ փնտռած էք։ Ո՛հ, թշուառականներ։ Ինքը՛, տոքթոր մը, բժիշկ մը, ո՛հ։ Ատատուած իմ։

—Պիտի լռե՞ս։

—Ո՛չ։ Ամեն տեղ պիտի ըսեմ տեսածս։

—Պիտի ըսե՞ս։

—Այո՛։

—Հաստատ որոշա՞ծ ես։

—Այսօր իսկ պիտի սկսիմ։

—Բայց իմ կորուստս է այդ։

—Մեծ բան մը չես կորսնցուներ։

—Լա՛ւ մտածէ։

—Ո՛չ։ Մտածելը ձեզի հետ մեղսակից ըլալ է։ Ո՛հ, գողե՛ր։

—Սակայն, տե՛ս։ Դեռ բան մը չգողցանք։

—Ժամանակ չունեցաք։

—Եթէ ուզես լռել, ո՛չ ոք կիմանայ։

—Այո՛, այդ իրաւ է, ո՛չ ոք։ Բայց կը տեսնէք, պարոն Ռընոսիէա, ես գեղջուկ կին մըն եմ, եւ տեսէ՛ք թէ ինչ կը մտածեմ։ Մարդ մը այսպէս մէկ անգամէն չկրնար այսպիսի ոճիր մը գործելու յանդգնիլ։ Ո՛չ։ Ասկից առաջ ոճրագործ եղած ըլլալու է։ Ապահով եմ թէ ձեր առաջին փորձը չէ այս։ Երբ ամեն բան ըսեմ դատաւորներուն, ձեր կեանքը պիտի քննեն, եւ եթէ բան մը չգտնեն, չիտակը չատ պիտի զարմանամ, պարոն Ռընոսիէա։

—Լա՛ւ կամ զգուշացի՛ր։

—Այս տեղէն հեռացէ՛ք կ'ըսեմ։

Ռընոսիէա եւ Լա Հէյոն իրարու երես նայեցան։ Այդ նայուածքին մէջ չես գիտեր ինչ գազանային համակերպութիւն մը կար։

—Դեռ պիտի խօսի՞ս, ճատո՛ւկ։

—Ուրեմն դուք ձեր գործը՞ պիտի շարունակէք։

—Այո՛։

Գաւառը դէպի դուռն յառաջացաւ։

Ռընոսիէա անոր ճանրան կտրեց։

—Ես կ'ըսեմ քեզ թէ մարդու բան չը պիտի ըսես։

—Ո՞վ կ'արգելու զիս։

—Ես։

—Ինչպէ՞ս։

—Հիմայ կը տեսնես։

Բժիշկն երկու ձեռքերն երկնցուց, ու մատներովը Վիրժինիի կոկորդը սեղմեց։

Գաւառը խորթաց։

—Օգնութի՛ւն։

Բայց աղազակը կոկորդին մէջ մնաց։

Ոտքի վրայ էր, լեզուն ակռայներուն մէջեն, աչքերը դուրս ինկած, Ռընոսիէի բազկացը մէջ որք բռնած էին զինքը։

Լա Հէյոն, ահարեկ, սենեկին խորը կը դիտէր, յիմարական նայուածքով մը։

Դուրսէն, արբեալի մը երգը կը լսուէր։

Մրա-մ-Մոռն էր որ կ'անցնէր։

Միեւնոյն ժամանակ լսուեցաւ բոժոնքներն եղանց հոտի մը զոր արտաւվայրը կը տանէին, դեկին առջեւ։

Եւ Ռընոսիէա, դիւային ժպիտով մը։

—Այսպէս, չպիտի կրնաս խօսիլ, կը տեսնե՛ս։

Վիրժինի ո՛չ մէկ շարժում կ'ընէր։ Եւ ո՛չ իսկ ինքզինքը կը պաշտպաներ։

Ցանկարծ գլուխը՝ փոխանակ կանգուն մնալու, թշուառականին բազուկին վրայ ինկաւ անկենդան։

Ռընոսիէա կոկորդը կը սեղմէր միշտ։

Գաւառին մարմինը տատանեցաւ։ Բոժիշկը թոյլ տուր զեռին իյնայ։

Այլ ևս չշարժեցաւ։ Մեռած էր։

—Ա՜հ, ակռ Աստուած, կը մտմտիէր Լա Հէյոն, որուն բոլոր անդամները սոսկալի դողով մը կը շարժէին։ Ա՜հ, տէր Աստուած, ի՞նչ պիտի ըլլանք։

Եւ նայուածքը, բնազդաբար, յառեցաւ գէպի Բուրժոյի դիակն, իրր թէ վախնար այդ մնչնչեռապէս հոն մկայէն։

Ռընոսիէա տեսակ մը կատաղի արբեցութեան մէջ էր։

—Տո՛ւռ, ըսաւ, այս անգամ մահու և կենաց խնդիր մըն է։ Աճապարենք։

Լա Հէյոն բանալիները ձեռքը պահած էր։ Գրասեղանին մոտեցաւ։ Դժուարաւ ոտքի վրայ կը մնար։ Փորձեց դարակները բանալ, բայց այնպէս զօրաւոր կերպիւ կը գոցուր որ չէր յաջողեր եւ անյարմար բանալիները, փայլուն մահոգեղիին վրայ, կղզանքներուն երկայնութեամբ, ակներեւ սկրիւքներ առաջ կը բերէին։

—Տո՛ւր, ըսաւ բժիշկն անհամբերութեամբ։

Բանալիները ձեռքէն խլեց եւ սկսաւ ինք գործել։

Առաջին դարակը բացաւ։ ։ ։

Երկու Թշուառականք իրարու երես նայեցան, շատ աւելի գունատ քան պահ մը առաջ երբ Վիրժինի մեռած էր։

Դարակը պարապ էր։

Շուտով, Ռընոսիէա երկրորդ դարակը կը բանայ, այս անգամ իր ձեռքն ալ կը դողայ, ինչպէս կը դողար Լա Հէյոնի ձեռքը։

Երկրորդ դարակին մէջն ալ ոչինչ։

Երրորդ դարակին մէջ, դարձեալ ոչինչ։

Այն տեղն վայրագ կատաղութիւն մը կը պատէ Ռընոսիէան։ Գեղջկուհւոյն վրայ կը յարձակի և իր հզօր ձեռքերով կը ցընցէ զանիկայ։

Լա Հէյոն կը կարծէ թէ զինքն ալ պիտի խղդէ Վիրժինիին նման։

—Օգնութի՛ւն, օգնութի՛ւն։

—Ինչո՞ւ ատեցիր։

—Չի ատեցի։ Տեսած էի, շատ լաւ տեսած էի։

—Այդ ոսկի՞ն, այդ պանքնոտները՞։ Ո՞ւր են։

—Չեմ գիտեր։

—Թշուառակա՛ն։

—Մի՛ սպաներ զիս, մի սպաներ զիս։ Ցանցանքն իմս չէ։ Կ'երդնում թէ ամենքն ալ հոս էին։ ։ ։ կ'երեւայ թէ ուրիշ տեղ փոխագրեր է։ Գլուխս կամ Օրլէան տարած ըլլալու է։ Շատ հարստութիւն կար այստեղ։ Ուշ հասանք։

(Շարունակի)

ԸՆԴԴԻՄ Պ. ՍԹԷՆԼԻԻ

Լոնտոնի գաւառային ժողովոյն մէջ, ընդ նախագահութեամբ ազատական Լորտ Ռոզպէրիի, շահեկան վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Պ. Սթէնլիի վրայ։ Պ. Ֆլէմինգ Ուիլիըմս առաջարկեց որ ժողովը հանդիսաւոր ընդունելութիւն մ'ընէ տա Պ. Սթէնլի, որպէս պիտի ընէ Լորտ քաղաքապետն, իւր խորհուրդով, օրը միայն Լոնտոնի մէջնաքաղաքը (Սիթի) կը ներկայացնեն։ Ընկերվարական կուսակցապետ Պ. Ճն Ռիդնը բողոքեց։ Բաւական թէ ինք եւս երկար ժամանակ յԱֆրիկէ բնակած լինելով, գաղափար կազմած է ափրիկեան գործոց վրայ։ «Պ. Սթէնլի յօգնութիւն էմին փաշայի իւր ուղեւորութեան մէջ բան չըրաւ քաղաքակրթութեան համար։ Իւր միակ նպատակն էր 160,000 ռակառաչափ փղոսկր բերել, յոգուտ Արեւելեան Ափրիկէի անդլ. ընկերութեան առեւտրական շահուց։ Այս միակ պատճառաւ Պ. Սթէնլի Ափրիկէի մէջ այնչափ մարդոց արիւնը մնաւ, իրեն ընդդիմացողները մահուամբ պատժելով, և իւր ուղեկցաց ոսկերօք ծածկելով իւր բոլոր անցած տեղերն։ Իւր ցուցած դիւցազնութիւն յիմարութեան մտ բան մ'էր։ Եթէ ճամբուն վրայ աչխարհագրական դիտեր բրաւ, դիպուածաւ էր, զի դիտական կամ մարդասիրական ո՛և է նպատակակետ մը չունէր իւր մտաց առջև։ Ափրիկէի բնիկներուն հետ անտարբերութեամբ վարուեցաւ։ Ես ինքս ալ Ափրիկէի բնիկներուն հետ ապրած եմ տարի մը, և երբեք առիթ չեմ ունեցած անոնց վրայ ձեռք վերցնելու։»

Այս բանախօսութիւն շատ ազդեց ժողովականաց վրայ, որք Լոնտոնի և արուարձանաց ամէն դասերու ընտրելաներկայացուցիչներն են։ Ժողովական մը առաջարկեց ի բաց թողուլ հանդիսաւոր ընդունելութեան գաղափարն, անպատշաճ վիճաբանութիւններ չյարուցանելու համար Պ. Սթէնլիի պէս նշանաւոր մարդու մը վրայ, որ մեր յարգանաց կարօտութիւն չունի, մերինէն աւելի ընդարձակ դատարանի մը առջև դատուած և դնահատուած լինելով։ Պ. Ֆ. Ուիլիըմս եւս առաւ իւր առաջարկ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս կը յիշուի, Աւեղիրեցանց յանձնաժողովն ՆՊՇԿՑԿոյց յուզարկաւորութեան ծախուց համար ցուցակ մը պատրաստած էր և կրօնական ժողովն ալ այդ ցուցակը Խառն ժողովին ներկայացուցած էր ի վաւերացումն։ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ինչպէս նաեւ Քաղաքական ժողովոյ անդամք մերժած են այդ ցուցակն, յայտարարելով որ եկեղեցական արարողութիւնք ձրիաբար կը կատարուին, թէ կանխիկ սակարկութիւն չըլլար և թէ ժողովրդեան կողմէ այդ առթիւ տրուած գրաւոները լոկ նուէր մըն են։ Հետեւաբար որոշուած էր շրջաբերականաւ մը ծանուցանել բոլոր թաղական խորհրդոց որ, քահանայից հետ միանալով, իւրաքանչիւր թաղի տեղական հանգանանաց համեմատ կարգադրութիւն մը ընեն ի մասին ՆՊՇԿՑԿոյց յուզարկաւորութեանց ծախուց, առանց կանխաւ սակարկութիւն ընելու։

Արդ, Մայր եկեղեցւոյ քահանայից դասն, երբէկ, Ազգ. Պատրիարքարանի բարապանապետ հանդուցեալ Գալուստ աղայի յուզարկաւորութեան առթիւ բոլորովին հակառակը գործած է Ազգ. Վարչութեան սոյն որոշման, զի բացարձակ կերպիւ յայտարարած է թէ չկրնար ո՛չ գաղափի ծածկոց և ոչ փոքրուրար տալ մինչեւ որ կանխիկ չստանայ պէտք եղած դրամը։ Պատրիարքարանի պաշտօնեայք, խորագէս ընդդատեալ Մայր եկեղեցւոյ քահանայից այս անհեթեթ պահանջումն, կը դիմեն Սամսթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղական Խորհրդոյ, որ բաներժարութիւն կ'ունենայ անմիջապէս ձրիաբար տալ թէ՛ գաղափի ծածկոց, թէ՛ գաղափակաց զգեստ և թէ փոքրուրար։

Մայր եկեղեցւոյ մէջ այդ տեսակ երկու դէպքեր եւս պատահած են։ Անդամ մը քահանայք մերժած են կրնալ մը յուզարկաւորութիւնը կատարել մինչեւ որ կանխիկ դրամ չստանան, այնպիսի կնոջ մը որ կենդանութեանը՝ Երուսաղեմայ վանուց կը տակած էր իրեն սեպհական բոլոր կալուածները։ Երկրորդ՝ զինուորական գեղագործի մը հոր մահուան առթիւ նոյնպէս մերժած են յուզարկաւորութեան կատարումը, մինչեւ որ կանխիկ չվճարուի դրամը, սակայն յետոյ Պատրիարք ոգան Գեր. Փախանորդ Հոր երաշխաւորութեամբ հաճած են կատարել յուզարկաւորութիւնը։

* *

Հանդուցեալ բարապանապետին յուզարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ վայելուչ հանդիսիւ ի ներկայութեան Գեր. Սիմէոն Արքեպիսկոպոս Սէֆէրեանի, Գեր. Մաղաքիա եպիսկոպոս Օրմանեանի, վարդապետաց, քահանայից և Պատրիարքարանի բոլոր պաշտօնէից։ Գեր. Օրմանեան Սրբազան գեղեցիկ դամբանական մը խօսեցաւ նիւթ ունենալով իրեն յարատեւ աշխատութիւնն և հաւատարիմ ծառայութիւնը, զովելով հանգուցեալն քսանամեայ ծառայութիւնը։

Ի նպաստ Գում-Գարաւի Ուսումնասիրաց Ընկերութեան որոյ նպատակն է «Պետական և Ազգային բարձրագոյն վարժարանաց կարօտ Հայ ուսանողաց նիւթապէս նպաստել» որոշուած է թատերական ներկայացում մը տալ ընդ հովանաւորութեամբ Ազնուագոյն Տօքթէօր Ե. էֆ. Թիրեաքեանի, փետրուար 3, շաբաթ դիշեր, ի Շահազատէ Պազի։

Կարգադիր Մասնախումբը կը կազմեն տեարք՝

Պողոս	էֆ.	Էքսէրճեան
Գրիգոր	»	Մարգարեան
Սիմոն	»	Խանչերեան
Առաքել	»	Թոզլեան

ՄԱՍԻՍ

ԵՐԿՆԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍի այս աւուր թիւը կը պարունակէ։

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ Ազգ. տեսութիւն ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ Խաչախմէ. Նորավէպ. ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ Յոպպէի գերեզմանատունը (Քերթուած), ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ Թուական գրականութիւն. Իվան Թուրկենէֆ. ՄԱՍԻՍ ձեռքէ կը ծախուի 40 փարայի։

Վաղը. շաբաթ, Ութօրէից տօնին պատճառաւ, «ԱՐԵՒԵԼՔ» չ'հրատարակուիր։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՆՏՕՆԱՐԱՆԹՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Լվգաֆի Նախարար անուանուեցաւ Բիզա փաշա, կուսակից Պրուսայի Նահանգին։

Աբչիպեզագոսի Բէրբէ կղզւոյ Նախնական դատարանին Նախագահ անուանուեցաւ Միխայէլի էֆէնտի, Նախագահ Նախնական դատարանին Իմպրոզ կղզւոյ։

Աբչիպեզագոսի Իմպրոզ կղզւոյ Նախնական դատարանին Նախագահ անուանուեցաւ Միքայէլ էֆէնտի, Նախկին Նախագահ Նախնական դատարանին Բէրբէ կղզւոյ։

— —

Սանիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ քաղաքային բժշկական վարժարանին շրջանաւարտներէն Դանիոյ թագաւորական բժիշկ Հասան Շապան էֆ. Սուլթանիյէ վարժարանին մուրքերէնի ուսուցիչներէն Նաճի էֆէնտիի և բարձրագոյն վարժարանաց արաբերէնի ուսուցիչ Սայիտ էֆէնտիի, բժշկական նախնական վարժարանին ֆրանսերէնի ուսուցիչներէն Պօղոս էֆէնտիի և Էսկիշէհրի երեւելիներէն Իսմատ օղլու Սուլէյման աղայի։

— —

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ

Թուրքիոյ և Աւստրիոյ միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյ սակագնոյն առթիւ ծագած փոքրը անհամաձայնութիւնը կարգադրուած է և դաշնագիրն ի մասոյ պիտի ստորագրուի։

— —

ԲԱՐՁՐ-ՄԵԾ-ԵՂԱՐԲՈՍԸ

Մեծ-Եղարքոս Բարձր. Բեսմիլ փաշա տակաւին բոլորովին ապաքինած չըլլալով, երէկ եւս Բ. Դուռը չդնաց։

— —

ԲԱԹԱՆԹԻ ՏՈՒՐԲԸ

Բաթանթի վարչական ժողովոյ Նախագահ Մաղհար էֆէնտի, արտաքին թղթակցութեանց քարտուղար Նաւմ էֆէնտի, իրաւագէտ խորհրդական Կէչէր էֆէնտի եւ ռուսական դեսպանատան երկրորդ թարգման Պ. Մաքսիմոֆ երէկ գումարում մը ունեցան եւ խորհրդակցեցան Բաթանթի տրոց գործադրութեան եղանակին վերաբերեալ ինչ ինչ մանրամասնութեանց վրայ։

ՇՈՒԵՆԱՒԱՆԻՆ ՆՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կըսուի թէ մայրաքաղաքիս մէջ շուգենաւային նոր ընկերութիւն մը պիտի հաստատուի 150,000 ռակու դրամագլխով։ Այս ընկերութեան բաժնետերերք են Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյ, Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի Ունճեան, ճն փաշա եւ Խատան Տեարք։ Միանգամայն կըսուի թէ այն շուգենաւն որ Վսեմ. Աբիկ էֆէնտիի կողմէ դընուելով անցեալ օր մայրաքաղաքս բերուած էր, նոյն ընկերութեան պիտի վերաբերի։ Այդ շուգենաւ 1500 ռակու դնուած է և 1100 տակառաչափ տարողութիւն ունի։

— —

ՀԻՒԳԱՅՈՍԱԿԱՆ ԱՆՈՒԱՆՈՒՄ

Սպանիոյ Սարակո քաղաքին օսմանեան պատուակալ փոխ-հիւպատոս անուանուած է վաճառական Պ. Ռաֆայէլ Դաթէլլա։ Նոյնպէս Բիլբանոս և Կրենատա քաղաքաց օսմանեան պատուակալ հիւպատոս անուանուած են Պ. Պ. Բամոն Ֆորնիյէ եւ Անտրէա Էրէնաս Բերզէ։

ԱԴՐ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԵՏՐԱՊՈԼԻՏԸ

Լէմպերգի եպիսկոպոս Տ. Փիրիլոս Ագրիանուպոլսոյ յունաց մետրապոլիտ անուանուած է։ Կըսուի թէ այս կառավարութիւնը կը գժկամակի առաջնորդական պէրաթն յանձնել յիշեալ եկեղեցականին, այն բոլոր քանաց պատճառաւ որք բարձուած էին Տ. Փիրիլոսի դէմ երբ Փաթմոսի եպիսկոպոս էր նա։ (Մանդեան)

ԱՆԴ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մանօթ ակնարոյժ Տր. Վան Միլինճէն ինքնաբերաբար յանձն առած է այցելել մայրաքաղաքիս անգլ. հիւանդանոցն և առանց ո՛և է փոխարինութեան դարմանել իւր խնամոց կարօտ հիւանդները։ Անգլ. հիւպատոսարանն, որուն իրաւասութեան ներքեւ կը գտնուի այդ հիւանդանոց, ի դիմաց Լորտ Սալիսպըրիի շնորհակալութիւն յայտնած է առ Տր. Մէկլինճէն իւր այս օրինակելի անձնուիրութեան համար։

Վեհ. Սուլթանի առաջին սենեկապետ Օսման պէյ, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ կայս. պալատ գնաց։

— Պրուսայի Գումրք էլչին անուն տեղն անհամաձայնութիւն մը ծագած էր տեղւոյն ժողովրդեան և անդ հաստատեալ բուլգարի գաղթականաց միջեւ։ Կայս. հրամանաւ այս անհամաձայնութեան բարնման համար, զինուորական Բնիչ Յանձնաժողովոյ անդամներէն Ահմէտ Աֆիֆ փաշա անդ դրկուելով քննութիւններ կատարած էր։ Արդ, Ն. Վսեմութեան տեղեկագրութեան համաձայն, կայս. Իրատէ մը հրամայած է այդ կողմը դրկել մէկ քանի պաշտօնեաներ, խնդիրը կարգադրելու և ժողովրդեան ու գաղթականաց իրաւունքները պաշտպանելու համար։

— Զորեքշաբթի գիշեր Ադրիանապոլսոյ մէջ հրդեհ ծագելով տասն և հինգի չափ խանութներ այրեր են։

— Մուսուլէն կը գրեն թէ այս օրերս փողացաւ երեւան ելեր է այդ կողմերը, սակայն յաջողեր են այդ սխրագործ առաջքն առնել։

Գոնեայէն եւս կը գրեն թէ վերջին օրերս ժանտատենդ երեւան ելեր է, առանց սակայն ոնէ ցաւալի հետեւանք ունենալու։

— Գարասիի թղթակցութեանց տնօրէն անուանուած է Ճիւաէլի թղթակցութեանց նախորդ տնօրէն Ալի Բիզա էֆէնտի, փոխանակ Բիֆաթ էֆէնտիի, որ պաշտօնակ եղած է։

— Գարբերդի մէջ ձերբակալուած է Մէվլուտ անուն աւազակապետ մը, որ բանտարկութեամբ և աւարառութեամբ կ'զբաղուի այդ կողմերը։

— Գամբրան կղզւոյն համար կարգեալ բժիշկներն և երկու քարտուղարք նախընթաց օր իրենց պաշտօնատեղն ուղեւորեցան։ Ինչպէս յայտնի է նոյն կղզւոյ առողջապահական քննիչ կարգուած է ըզմիւռնիոյ քարանթինայի բժիշկ Սթամաթիատիս էֆէնտի։

— Դարիրեի առուսական ընդհ. հիւպատոս Պ. Բոյանոբը, որ մի քանի օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, նախընթաց օր Ադեքսանդրիա ուղեւորեցաւ ուստից իւր պաշտօնատեղին պիտի երթայ։

— Մախասուլի Մուխթարեան Շէյխի շրջանն, որ նախընթաց օր դէպ ի Նիկոմիդիա ճամբայ ելած էր, հարաւային հողմին սաստկութեան պատճառաւ սահպուեցաւ եւ դառնալ և երէկ կատարեց այդ ուղեւորութիւնը։

— Միտիլիի երկրաշարժէ վնասեալք, 273 ստորագրութեամբ հանրագիր մը մատուցանելով ի կայս. պալատ, շնորհակալութիւն և երախտագիտութիւն յայտնած են Վեհ. Սուլթանի կողմէ իրենց եղած դրամական պարգեւներուն համար։

— Արտաքին գործոց նախարարութեան Հարաւակուրութեանց Դիւանի տնօրէն Վսեմ. Օհան էֆէնտի Պաղտասարեան, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած է։

— Սիմէոնը նպաստի և Հաթիզ Մէհմէտ անուն երկու չարագործք, որք իրենց մարդասպան ասան հինգ տարուան չեղ թարակապ աշխատութեան դատապարտուած են, կեդրոնական բանտին մէջ գիրար վիրաւորած ըլլալով, պիտի գտնուին նեղեռնդատ ատենին առջեւ։

— Ինֆլուէնցան Դարմանների մէջ ես ճարակեր է շատ թեթեւ կերպիւ և վարժարանք փակուեր են։

— Երէկ եղեռնագատ ատենին և վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին մէջ գատավարութիւնք տեղի չունեցան, որովհետեւ անդամոց մէկ մասը բացակայ էին հիւանդութեան պատճառաւ։

— Թարէէ մասնաւոր նամակ մը կիմանայ թէ Քարլովայի պուլկար իշխանութիւնը անարգած և գանակոծած է նոյն տեղացի Մէհմէտ աղա անուն Թուրք մը, որ Քարլովայի մէջ ունեցած իր կալուածոց վերաբերեալ մէկ խնդրոյն համար մայրաքաղաքս եկած և յետոյ իւր հայրենիքը վերադարձած էր։ Այս մարդ սակաւին բանտարկուած է եղեր։

— Երէկ եկաւ Գուլէէն Մաքրիգիւղ եկող կառախումբը ալիւր բեռցած ձի մը կոխատեց։

— Նիկոմիդիայէն Ագիսար երկաթուղւոյ գծի չինութիւնն աւարտած ըլլալով, բացումը տեղի ունեցեր է մեծ հանդիսիւ։

— Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ Եանեաի Գէրբէ գիւղաքաղաքին մէջ մըզկիթ մը և նախնական վարժարան մը չինուի և ծախքն հոգացուի տեղւոյն արքունի ագարակաց հասոյթէն։

— Կայս. հրամանաւ Խատէքիի կանանց հիւանդանոցին առաջին բժիշկ կարգուած է Ֆարիզ պէյ, առաջին բժիշկ կանանց հիւանդանոցին Թաղակեռութեանց Զ. շրջանակին։

— Բաղչի կինճ գաւառի Ճապաղջուր գաւառակին մէջ ձերբակալուած է Հիւսէյին անուն աւազակ, որ այդ կողմերը կատարած է։ Արդ, Ն. Վսեմութեան տեղեկագրութեան համաձայն, կայս. Իրատէ մը հրամայած է այդ կողմը դրկել մէկ քանի պաշտօնեաներ, խնդիրը կարգադրելու և ժողովրդեան ու գաղթականաց իրաւունքները պաշտպանելու համար։

— Զորեքշաբթի գիշեր Ադրիանապոլսոյ մէջ հրդեհ ծագելով տասն և հինգի չափ խանութներ այրեր են։

— Մուսուլէն կը գրեն թէ այս օրերս փողացաւ երեւան ելեր է այդ կողմերը, սակայն յաջողեր են այդ սխրագործ առաջքն առնել։

— Միտիլիի երկրաշարժէ վնասեալք, 273 ստորագրութեամբ հանրագիր մը մատուցանելով ի կայս. պալատ, շնորհակալութիւն և երախտագիտութիւն յայտնած են Վեհ. Սուլթանի կողմէ իրենց եղած դրամական պարգեւներուն համար։

— Արտաքին գործոց նախարարութեան Հարաւակուրութեանց Դիւանի տնօրէն Վսեմ. Օհան էֆէնտի Պաղտասարեան, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած է։

— Սիմէոնը նպաստի և Հաթիզ Մէհմէտ անուն երկու չարագործք, որք իրենց մարդասպան ասան հինգ տարուան չեղ թարակապ աշխատութեան դատապարտուած են, կեդրոնական բանտին մէջ գիրար վիրաւորած ըլլալով, պիտի գտնուին նեղեռնդատ ատենին առջեւ։

— Ինֆլուէնցան Դարմանների մէջ ես

ԱՐԵՒԵԼՔ

Գրուսէլ 22, յունուար։

Հակագերեվարական համաժողովը տակաւին չկրցաւ վերսկսիլ իւր աշխատութեանց, Գերմանիոյ, Բարգուկայի և Պարսկաստանի պատուիրակներուն բացակայութեան պատճառաւ։

Հռոմ, 23 յունուար։

Առսթոյի դքսին յուղարկաւորութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ երէկ մեծ շքով։ Նշանակութեան արժանի դէպք մը չ'պատահեցաւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 12 յունուար

ԸՆԴԱՆՈՒ ՓՈԽԱՆԱԿԱՎՃՈՅ

3 ամիս	Լոնդրայի վրայ (Պանքայի)	109	1/4
3 »	» » (վճարելի)	108	7/8
»	Բարիզի » (պանքայի)	22 97	1/2
»	» » (վճարելի)	23 5	

Օսմանեան Բոնսոլիտ

Երէկ երեկոյ դոց. (Մէյոց. Ի. Սէրի		19	21
Պօրսային գոցումէն վերջը	»	19	21
Բերսի մէջ	»	19	21
Առաւաւտուն բացուելուս	»	19	17
Կէս օրին	»	19	18

ԻՍԹԻԴԱՅԻ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ		45	29
Այս առաւաւտ		45	26
Կէս օր		45	27

ԸՆԴԱՆՈՒ ԱՐՔԷԼԷԹՈՅ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	30	
»	B. »	23	
»	C. »	18	

ԲԱՆԿՆՈՏՈՒԹ

Սուրիէի ժամերաց	Ամբ. Լ.	4	21
Քրէտի ժամերաց	Օսմ. »	8	23
Պանք ոչ Գոնս	» »	7	8
Սուս. Շանտ է վարիոր	» »	4	26
Թրամուէյ	» »	470	
Բուժէլի երկաթուղի	Ֆր.	74	12 1/2
Օպլիկոսի ոչ Բրէտրիթէ	»	—	—
Բաժնեթուղթ Լաֆրոսի		124	

ԸՆԴԱՆՈՒ ԴՐԱՄԻՑ

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	10.0	
20 ֆրանգանոց	»	87	26
Անգլիական ոսկի	»	110	12
Իսպերիալ	»	91	
Բրիմիջ	»	51	10
Բուպլի թղթադրամ	»	8	26
» արծաթ	»	77	25
Մէճ. արծաթ (տարբ)	»	168	20
Վենդոց	»	103	10
Լինդոց	»	103	10
Մոնթրէալ	»	100	20
Թուսֆիլէ	»	8	10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 21 Յունվար ժամ 3 մասր 40 երեկոյ

Ֆրանսական Լիպրէ 3 %	87	82 1/2
» » 4 1/2 %	106	87 1/2
Օսմանեան գանձարանի Սերի Դ.	17	87 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	75	
» » Եմիլի բաժնեթուղթ	522	50
Պանք Օթոման	534	
Դրէտիթ Լիոնէ	711	
Խասլական Լիպրէ 5 %	93	47 1/2
Չեղչենական 5 %	460	
Բրիմիջի Թիւրք	—	—
Եգիպտական միացեալ	472	12
Պանք ոչ Բարի	807	50
Օսմ. մաքս արտէթուղթ	402	
Սուէզի ջրանցք	2302	50
Սպանիական ոչ տարին	2	1/16
Եէնի Լիմասոլ վրայ	6	25

Լոնտոն, 23 Յունվ. ժամ 6 վայր 30 երեկոյ

Անդլ. գանձարան	97	3/4
Սոմ. » Սերի Դ.	17	5/8
» » » » դոց	—	—
» » » Ա.	39	1/4
» » » Բ.	23	3/8
» » » Գ.	17	3/8
Փոխառութիւն 15.7	101	
Պանք Օթոման	1	1/4
Եգիպտական միացեալ (Լիմիտիտէ)	93	3/8
» » » (բրիմիջէ)	108	3/8
Տուրք Ծանրի	82	3/4
Տօմանիոյ (փոխառ. Բոչիլ	102	1/4
Չեղչենական 5 %	89	1/2
Մոնթրալ »	73	1/2
Լուսական 1889	94	1/4
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ	25	25

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻՒ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 23 Յունվ. ժամ — — երեկոյ

Ֆրանսական Լիպրէ 3 %	87	83
Օսմանեան գանձարանի Սերի Դ.	17	80
Օսմանեան երկաթուղի	75	
Եգիպտական միացեալ	472	81

Վիեննա, 23 Յունվ. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	37	50
» Իզմիրի բաժնեթուղթ	118	
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	118	60

Պերլին, 23 Յունվ. ժամ — վայր —

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20	42 1/2
Բուպլ թղթադրամ	224	1/2
Օսմանեան երկաթուղի	82	50
Օսմանեան գանձարանի Սերի Դ.	17	70

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ 1889 դեկտ. ամսոյ նուիրատուաց անունքը՝

Բարգաթ Տեարք, Աղնուասիրտ Տիկնայք և Օրիորդք

Սիվրի Հիսարի Ազգայինք ձեռամբ Յակոբ Տէր Սահակեանի 720 դրուշ. Մ. Լբլէ՝ ձեռամբ Պողոս Ատաբէճեանի 594, Օրիորդ Եւգինէ Բ. ձեռամբ Դաւթոս Միքայէլեանի 540, Յարութիւն Մ. Գուլումճեան Կեսարացի 540, Բարսեղ Սթամպոլլեան 432 Կարապետ Սվաճեան 432, Յարութիւն Կիւրիւնեան 216, Բարսէր ոսկի ձեռամբ Սարգիս Ճանիկեանի 216, Կարապետ Զիլինկիրեան 200, Յակոբ Սըրմաքէչեան 120, Գրիգոր Գ. Արապեան իւր հանգուցեալ հօր համար 108, Պողոս Ատաբէճեան 108, Պողոս Էքսէրճեան 108, Յակոբ Սալբեան 108, Յովհաննէս Սասեան Ատաբազարցի 95, Բարսէր ոսկի ձեռամբ երկու բարերարաց 81, Թուրէն Փափազեան 60, Տիկին Վահրի Քէվճեան 60, Սահակ Մ. Քէօսէեան 40, Մկրտիչ Պաշատուրեան Արմանցի 20, Բարսէր ոսկի 20, Բարսէր ոսկի Սեբաստացի 20, Գրիգոր Զաքարեան 20, Թանթապուշի Նազարէթ 20, Քէսէտար Օհան 20, Բենեամին Շաքարճեան 20, Վարդերես Գավազճեան 20, Քիւրքպոյանքը արհեստաւորներէ ոսկանք 10, Գումար 4948ՐՇ։

Բարեպաշտ ոսկի՝ 66 ու կէս հոխայ չամիչ բազաքը, 49 ու կէս հոխայ թուզ, 66 ու կէս հոխայ հէվիզի սուճուք, 50 հատ պատկերներ։ Սարգիս Ազնաւորեան Տրապիզոնցի՝ 472 հոխայ լուբիա, 82 հոխայ կաղին։ Յակոբ Գարամանեան՝ 2 ոչխար, 78 հոխայ բրինձ։ Յակոբ Հաճինեան՝ 1 ոչխար, 100 քիլօ հաց։ Տիրան Մ. Մանուկեան՝ 2 այծ։ Մ. Մկրտիչ Գէլանճեան՝ 1 ոչխար։ Բարեպաշտ ոսկի՝ 1 ոչխար։ Քիւրք պոյանքը արհեստաւորներէ ոսկանք՝ 1 ոչխար, 28 հատ մամ սրարմաշէք։ Ոսկեան Մատթէոսեան՝ 1 ոչխար։ Մարտիկ Նշատաճեան, որպէս ամէն տարի այս տարի եւս՝ 40 հոխայ նշատաս։ Կոշկակար Մկրտիչ Սամանթիացի՝ 17 հոխայ միս, 3 հոխայ իւղ։ Բազարու Մեծ. Նոր գիւղացի Մ. Բարթամ՝ 3 ու կէս հոխայ թանրիճ։ Սամուէլ Ղ. Պարտիզպանեան՝ 175 հատ սիկարի թուղթ։ Տիկին Մ. Մարիամ Մ. Մանուկեան՝ 13 հատ շապիկ, 10 հատ վարտիկ, 14 հատ պատմ խրքա բամպակով, 4 հատ թաքէէ, 40 զոյգ գուլպա թիբէ։ Սիվրի Հիսարցի բարեւէր ոսկանք ձեռամբ Յակոբ Տ. Սահակեանի՝ 60 զոյգ բուրդ գուլպա։ Վարդան Մարգարեան՝ 180 հատ գրչակալ։ Զարդարեան տպարանէն՝ 4 հատ պապի օրացոյց։

Ազգ. հանրածանօթ սոպաճի Բարսեղ աղա Ղազարոսեան ըստ իւր բարի սովորութեան, այս տարի եւս բարեհաճեցաւ հատատութեանս բոլոր սոպաները նորոգել և գեղեցկել մարդասիրաբար։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան Ազգային Հիւանդանոցի

Ատիճ-Գրդէր	Վ. Ատիճ-Գրիգ
Տ. ԿԻՒՄԻՒՐՃԿԻՐՏԱՆ	Գ. ԿԻՒԼԳԻՆԿԵԱՆ

1 յունուար 1890

ՏՈՒԹՈՐ Կ. ԵՂՈՒԻՊԵԱՆ, Վկայեալ Բարիզու Բժշկական Համալսարանէն, կընդունի իրեն դիմող հիւանդները իւր բնակարանին մէջ Բերա, Շիշլի փողոց, թիւ 21, ամեն օր կէս օրէն մինչեւ ժամ 3, ըստ Եւրոպացւոց։ Ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանուին աղքատ հիւանդները։

Երկուշաբթի եւ չորեքշաբթի օրերը կը գտնուի ի Գալաս Գահէնէ Գարու, Ալիբեան դեղարան, ժամ 3 էն 5 (Ը. Ե.)։

ՏՐ. ԵՂՈՒԻՊԵԱՆ մասնաւորապէս կը գարմանէ սրտի հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ մորթի եւ ծննդական գործարանաց վերաբերող ախտեր։ 285

«ՅՈՐԺԱՄ»

ՄԱԿԲԱԶ ԹԼ. ՇԱՂԿԱՊ

Առաջաբանի պէտք չեմ տեսներ, և կը պատասխանեմ.—Ա. Շաղկապ չէ այն բառն որ երկու նախադասութեանց մէջ, իբրեւ յարաբերական բառ, իրերաց հետ կը կապէ զանս, եթէ բայի մը գործողութեան մէկ պարագան կը յայտնէ։ Եւ որովհետեւ մեր վիճաբանութեան նիւթ եղող յորժամը բայի մը գործողութեան մէկ պարագան կը նշանակէ, ժամանակի գաղափար մը տալով, մակբայ է, մակբայի համար տրուած սահմանին հետ հաշտ, և ունուանի քերականներով ալ նուիրագործեալ։ Եւ ըստ իս այս կարգի յորժամն է յորում ժամու, որ բարդուելով փոխ-նախ-խնդրոյ, կ'ելլայ մակբայ իբրեւ անփոփոխ ժամանակի բառ։

Բ. Բայց ըստ արդոյ ընդդիմախօսին այսպէս չէ։ զի «եթէ յորժամն մակբայ ելլար, հարկ կը լինէր որ մի միակ նախադասութեան մէջ կարենայինք զայն գործածելու և նախադասութիւնն ինքնին ամբողջ իմաստ մը ներկայացնէր։—Նաստաս. ուրեմն կը խնդրեմ որ «մի միակ նախադասութեան մէջ» կարենայ գործածել հեռաւեալ երկրորդական նախադասութիւններն՝ կապուած իրենց գլխաւորին հետ ոչ տեղական մակբայով և ոչ յարաբերական գերանուամբ։ Եւ ոչ մի ... — Եւ ծառայ՝ ոչ ... — ... նոր, արբոյկ դան բաղում։—Ոչ ... էրն էն ... ոկսան նեբոզել ծարաւել։— Արչակ ինքն ձգեալ գաստերն արքունական կամարաւն, ... նոր ... բոյնել ... ի բաց հանելը ի նմանէ։— Ոչ էն ի՛, անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի։— Եւ հրաման ընկենուլ զնոսա յանջուրց տեղի մի՝ ... ի ... ի ... ի

կանն, իբրեւ սկզբական գործ քննութեան, կը թողու մեր գրականութեան մէջ։ Ուստի չեմ ընդունիր այդ վճիռը մանաւանդ որ իւր վերջին քերականական աշխատութիւնը, Լիդգէի quand շաղկապէն եռքն ի լոյս ելաւ, և մանաւանդ որ քանիցս առիթ ունեցած է յոչ-ի վրայ մասնաւորաբար խօսել։ — «Յարաբերական դերանուան տեղ երբեմն (տեղւոյ ու ժամանակի համար։) ուր, սոսկ, յոչ-ի, էջրեւ, մակբայ կը գործածուի։ օր։

Ի պատերազմի ի մտնուանէ մի՛ երկնչիք, սոսկ ես ոչ մեռայ։ (փոխ։ յորում։)—Դարձայ ի տուն իմ սոսկ եղէն։ (յորմէ։)—Ի ժամանակի էջրեւ մեռաւ Ադեքսանդր, (յորում։) — Ի ժամանակի յոչ-ի սպառեալ էին թագաւորքն (յորում։)—Յաւուր յայնմիկ յոչ-ի խնդրեցից վրէժ (յորում։)»

Դ. Դարագաշեան, իբրեւ վերլուծող միտք, յոչ-ն ու էջրեւը, եթէ շաղկապներուն մէջ դնելով սխալն ուղղած է, սխալած է ուրեմն դանոնք մակբայներուն մէջ ալ առանձին դնելով, կամ վերլուծող միտք ըլլալէ դադրած է։ ասոր պատասխան մը գտնելը մեր ընդդիմախօսին կ'ինայ՝ որչափ ալ «անհասկնալի» գտնէ։ Թէ ինչո՞ւ գնորայը յիշած եմ, հակցուած է այդ բոյց քերականութիւն չունի կամ ես տեսած չըլլամ գուցէ։ արդեւք մը չէ այս ըսելու որ նա լաւագոյն քերականներէ ոչինչ նուազ լաւագոյն քննական գրուածներ հրատարակեց ըստ ազգասիրի մեր լեզուի վրայ։ Լիդգէի quandի հետ կամու պէտք չէր զգացած հաշտուելու՝ մեր յոչ-ի մակբայը իր կարգէն չփախտելու համար։

Ե։ Եւ սակայն Լիդգէ և գաղղիացի այլբառադիրք և քերականք quandը, որպէս համանիշ lorsque-ն միշտ շաղկապ կը նշանակեն եղեր։ և որովհետեւ անոնք քան զմերսն աւելի լաւ ուսումնասիրած են բառից բնութիւնն ու պաշտօնը, պէտք է առանց վարանման ընդունիլ թէ Գաղղիացւոց quandի համապատասխան մեր յոչ-ը է և պիտի ըլլայ շաղկապ։—Այս տեսութեամբ իրարու բաւական կը մնանանք առանց սակայն հաշտուելու։ և նա որ, իր խոստովանութեամբը, հարկ չէր տեսներ վկայութեան դիմելու, պէտք ունեցաւ ահա վկայութեան, և ինչպէս կը տեսնուի, հակասութիւնը բաւական մեծակակ է։ Ենթադրենք թէ գաղղիացի քերականք քան զմերսն նախապատիւ են, ասոր չեմ հակառակիր, արդ, կրնա՞նք ըսել թէ Անգլիացի քերականք վար կը մնան Գաղղիացի քերականներէ։ և ինչո՞ւ անուանի բառադիր մը, Sadler, բանալով կը գտնեմ որ Գաղղիացւոց quand բառին համապատասխան whenever-ը մակբայ նշանակած է և ոչ թէ շաղկապ (conjonction)։

Զ՝երկարելու համար համառօտ կ'անցնիմ՝ յոգուածոյն գլխաւոր մասերը միայն նշանակելով։ Եւ այսպէս միշտ պիտի տեսնուի թէ երկամի գէմ երկաթ, պողպատի դէմ՝ պողպատ, բառարանի և Բերականի դէմ՝ բառգիրք և Բերական չ'պակսեցաւ և ոչ ալ պիտի պակի։

Այս պատասխանատուութեանս իրեւ կնիք՝ անգէպ չեմ համարեր, ինդրէն զատ, այլ ոչ դուրս, երկու յաւելուած ընել։

Ա։ Բառ մը, որուն համապատասխան բառին վրայ միարան չեն նոյն իսկ օտարազգի քերականք ու բառագիրք, քննութեանց մէջ, «շաղկապ է, մակբայ չէ» ըսելու տեղի կայ։

Բ։ Գաղղիացի և մեր քերականք, լեզուի մը բառերն, իրենց բնութեան ու պաշտօնին համեմատ, թուով հաւասար դասերու բաժնած են։

Այս պատասխաններն իրաւամբ կը պահանջեմ, մանաւանդ առաջինը, ուր երեւան պիտի ելնեն յոգուն մարդարիտներ, և զորս խնամով հաւաքած «Աբեւելքի Կ։ին Յարգելի ուսուցչի մը»ն, ին պիտի ղրկէ Կ։

ԴԱՐՁԵԱԼ

«ԱՂԲԱՏԱՑ ՀԱՄԱՐ»

Այս վերնագրով Աբեւելքի 1793 թուոյն մէջ Միհրան էֆ։ Արիկեան դիտողութիւն մը հրատարակած էր ընդդէմ իմ առաջարկութեանս (թիւ 1790) որ վասն տնանկաց հոգատարութեան։ Մեծարգոյ յոգուածագիրն «բոլորովին անգործնական» կը գտնէր այն ամէն միջոցներն զոր առաջադրած էի Ազգ։ վարչութեան իբրեւ լաւագոյն պայմաններ, ոչ նուազ նաեւ գործնական, ի մասին հաստատման նախկին «Ցնանկաց մատակարարութեան» նման պաշտօնէութեան մը յԱզգ։ Գատրիարքարանի։ Եւ իմ այս առաջարկութեանս անգործնականութեան իրր ապացոյց՝ «Ահա՝ անցեալն և ահա ներկայն» կ'ըսէր պատ։ բարեկամս, թէ և չէր ուզած յայտնել՝ թէ ո՞ր անցեալն կամ ո՞ր ներկայնն համար էր խօսքն։

Աբիկեան էֆ։ իւր նոյն հատուածով կ'առաջարկէր տարբեր բան իբրեւ առաւել գործնական և յանկուցիչ։» այսինքն թէ վիճակահանութիւն մը կազմակերպել 50.000 բաժնի վրայ, իւրաքանչիւրն 5 դահեկանի, և զուտ արդիւնքն, իբր 2000 ոսկի, յատկացնել տնանկաց արկեղ։ և այս ամէն տարի։ Իսկ գործոյն պատուաւորութեան մասին հաւանական առարկութեանց ընդդէմ՝ ցոյց կուտար մեծատանց նախաձեռնութիւնն, թէպէտ նոյնպէս չէր հաճած բացատրել՝ թէ ինչ եղանակաւ կարելի է պատուաւոր համարել որ և է գործ, թէկ լինի ի ձեռն մեծատանց, երբ իրօք «պատուաւոր չէ ազգին»։

Ներուի ինձ, — մանաւանդ երբ Արիկեան էֆ։ կը գլանայ երկուց առաջարկութեանց (իւր և իմ) համեմատութիւնն իսկ ի մասին գործնականութեան, և բոլորովին անգործնական կը համարի զիս,— գիտել տալ թէ 50000 բաժնի վրայ տարեւոր վիճակահանութեան մը կազմակերպութիւնն դրեթէ անհնար է առ մեզ, մինչեւ իսկ մասնական յաջողութիւնն երկբայելի։ 5000 տոմսակաց զետեղման անդամ չեմ կարող հաւատալ։ Համբուրկի և Պրունսվիքի վիճակահանութիւնք տիեզերական հանգամանք մ'ունին, և բաղդատութեան չատ ապահով եղը չեն ընծայեր մեր ազգային ձեռնարկութեանց։ Հայ անհատից մասնակցութիւնն այդպիսի վիճակահանութեանց, որ կը յուսադրեն չատերն մեծամեծ պարգեւաց ակնկալութեամբ, է կարի աննչան։ հարիւրաւոր թիւեր հարիւր հազարաւորաց մէջ՝ այպէս կը համեմատի մեր ազգային մասնակցութիւնն Համբուրկի, Պրունսվիքի և այլ մեծապարգեւ վիճակահանութեանց։

Դառնալով իմ առաջարկութեանս, հագիւ հարկ կը համարիմ այսչափ ինչ միայն ըսել՝ թէ այն ո՛չ անցեալ ունի և ոչ ներկայ։ իմ առաջարկութիւնս ըստ պայմանաց բոլորովին նոր է։ եւ այն բանն որ ոչ անցեալ ունի և ոչ դեռ ներկայ, չկարէ ապացոյց լինել ուրիշ բանի որ նոյնպէս չունի դեռ գոյութիւն։ ապա թէ ոչ «Զէրն չէին վասն չէին յաչտ առնէր» առածն ի դէպ կը լինի կրկնել չատ վայելուչ պատեհութեամբ։

Բայց ուելորդ չեմ համարիր այս առթիւ դարձեալ Պատ։ Տնտես։ Խորհրդոյ ուշադրութիւնն հրաւիրել իմ առաջարկութեանս վրայ, զոր, եթէ ոչ յանկուցիչ, գէթ անհամեմատ առաւել գործնական կը համարիմ քան թուով 50000 բաժնից վիճակահանութիւնն։ Ե։ ԴՈՒՐԵԼԻՆ

ԲԷՆԻՆԻՈՅ (20 ՓԱՐԱՆՈՑ)

ԹՂԹԱԴՐՈՂՄԻ ՑՈՐԵԼԵԱՆԸ

Անցեալ չաբթու Անգլիա կը ծանէր քան փարանոց թղթադրողմի յիսնամեակը։ Ընթերցողը՝ նախ պիտի ունենայ զարմանք մը, զի ինքնին այդքան պարզ իր մը կ'արժանանայ երկրին ընդհանուր պատուոյ արտայայտութեանց։ սակայն երբ վայրիկ մը մարդ խորհի այն առաւելութեանց և բարեաց վրայ զորս կը վայելէ Անգլիա և համայն քաղաքակիրթ և կիսաքաղաքակիրթ աշխարհը՝ Բենինոյ թղթադրողմի հաստատութեամբը, պիտի դատէ անտարակոյս ամենայն մասամբ արժանի յոբելեանի խնճոյից դորա յիսնամեակը և այդ առթիւ պիտի յիշատակէ երախտագիտութեամբ անուն այն անձին, որ առաջինն եղաւ տալու գլխաւոր գարկը սոյն գրութեան ներմուծման և այսու ընդհանուր մարդկութեան մատոյց ամենամեծ ծառայութիւն։ Այդ անունն է Ռոուլէնտ Հիլ որոյ պատկերն ոսկեգիծ չբրջանակով և ոսկետառ գրերով պարտէր գրուիլ մէն մի թղթատան ճակատը, սակայն դժբախտաբար ոչ ոք կը յիշէ այդ բարերարին անունն, որ գրեթէ ինկած է մոռացման մէջ։

Անգլիոյ հասարակաց կարծեաց բերանը՝ Թայմս, ըստ արժանոյն, ի վեր հանած է Սըր Ռոուլէնտ Հիլի կարեւորութիւնն և թօթափած է այն փոշին որ ցայժմ մթութեան և մշուշի մէջ ձգած էր նորա փառաւոր անունը։ Թայմս այդ առթիւ բրած է պատմական տեսութիւն մը լի չահեկան տեղեկութեամբ և յիսուն տարուան մէջ թղթատանց յառաջադիմութեան վրայ այնքան կարեւոր ծանօթութիւններ կուտայ, որ ընթերցողն կրկին և կրկին զայն կարդալու հաճոյքին չը կըբնար դիմադրել, այնպէս զի՝ հայ հասարակութեան մեծամասնութեան եւս այդ տեղեկութիւններն հաղորդելու փափաքով՝ արժան կը համարիմք՝ քաղելով Թայմսի երկար յոգուածէն՝ դնել աստ համառօտաբար նորա կարեւորագոյն մասերը։ Ցեղափոխութիւններէն ոչ մին ունեցած է տեղի այնքան խաղաղ, այնքան կատարեալ, այնքան արգասաւոր օրգան հիմնական փոփոխութիւնն որ ներմուծեց Բենինոյ թղթադրողմի կիրառութիւնն։ Ցաղթութիւնն եղած է այնքան մեծ որ մարդ պարտի չարչարել յիշողութիւնն միայն բերելու համար անցեալի՝ յոյսով կը տիրէր ուրիշ դրութիւն մը։

Թայմի յոգուածագիրը կ'ըսէ թէ Սըր Ռոուլէնտ Հիլի առաջարկութենէն առաջ, նամակաց սակագինը հիմնուած էր զբրկուելիք տեղւոյն հեռաւորութեանը, թղթի էջերուն քանակութեանն և ծանրութեանը վրայ։ Թղթատան պաշտօնեայք կը հսկէին պղտոտայներն և հաշուոց համար հեռաւորութեանց ցանկեր պատրաստուած կային։ Զարմանալի է թէ ինչպէս նամակները կը հասնէին իրենց հասցէին, նկատելով ժամանակն և աշխատութիւնն որ ոչնչաք էր ի գործ դրուիլ նամակաց վրայ թղթադրոշմ փակցնելու համար։ Լոնտոնէ ի Գիրմէնկամ նամակի մը նուազագոյն սակագինն էր 9 բէնս կամ $4\frac{1}{2}$ դահեկան, իսկ եթէ նամակը բազկանար երկու էջէ, որոյ մին անտարակոյս պահարանն է, այն ատեն գինը կը կրկնապատկուէր։ Լոնտոնէն յԷդինպուրկ նուազագոյն սակն էր 1 շիլին $1\frac{1}{2}$ բէնսի, կամ $6\frac{3}{4}$ դահեկան և Լոնտոնէ ի Տըպլին 8 դահեկան։ Այս պարագայից մէջ ոչ ոք կը վարանէր անտարակոյս զրկել իր նամակները տարբեր միջոցներով, սակայն առանձնաշնորհեալ նամակաց թիւը չունէր չափ, այնպէս զի դոցա ծանրութիւնը կը գերազանցէր վճարեալ նամակաց ծանրութիւնն։ Օրաթերթք օրք կրնային դրկուիլ ձրիաբար Խորհրդարանի անդամի մը անուան հասցէով, առանց իսկ նորա հաւանութեան, կը գործածուէին յաճախ իրր լուրեր հաղորդելու միջոց՝ առաջադրեալ նշանաներով և յայտարարութեամբ։ Բարլայլ և Սըր Ռոուլէնտ Հիլ կը խոստովանին թէ այս միջոցին դիմաց են երբեմն։ Բարեկամք կ'ստանային իրարու համար նամակ և վաճառականք կ'ուզարկէին նամակներն իրենց հակիրճն մէջ գնելով զանոնք։ Գ։ Բօպէն ըսած է թէ Մանչէսթրէ ի Լոնտոն նամակաց հինգ վեցերորդն չէր զրկուեր թղթատան միջոցով, մինչ չաղաքաց մէջ թղթատուն իսկ գոյութիւն չունէր։ Ազքատաց մէջ թղթակցութիւնն անկարելի եղած էր։ Նամակի մը գրոշմագինը կը համապատասխանէր Իրլանդացի գիւղացւոյ մը չաբթական վարձքին մէկ հինգերորդին։ Ազքատաց մասին սոյն գրութեան մասնաւորաբար անգութ դիպուածն այն էր թէ, երբ նամակը կը զրկուէր անվճար, թղթատուէն զայն օրերով, չաբաթներով վար կը դնէին, մինչեւ որ գումարը վճարուէր։ Երեւակայեցէք յայնժամ մեր մը կսկիծն, երբ իմանալով թէ հեռաւոր որդեակ մը կ'ուզարկէ նամ թուղթ մը, որ կը խնդրէ թերեւս անմիջական օգնութիւն և անկարող կը լինի զայն ստանալ, և ծանօթանալ նորա պարունակութեանը։

Թղթատարական դնոց սղութիւնն արգելք կը լինէր հեռաւոր տեղերու հաղորդակցութեան և ինչպէս որ ըսուած է մեծ հշգութեամբ, քաղաքակրթութեան ծաւալման մեծագոյն գործիքն է եղած հաղորդակցութեանց դիւրութիւնը, հետեւաբար թղթատունը կրնայ համարուիլ ազգի մը բարոյական և մտաւորական զարգացման ուղղակի նպաստող զօրաւոր գործիքը։ Այդ հաւատով էր որ Սըր Ռոուլէնտ Հիլ յառաջ մղեց իր մեծ առաջարկը։ քիչեր պիտի լինին որ արդիւնքը գտնեն անհամապատասխան ակնկալեալ արգասեաց։ Հիլի առաջարկութիւն ունեցաւ մեծ թշնամիներ և հակառակորդներ Խորհրդարանին մէջ, ընդ որս և Սըր Ռոպերթ Բիլ, հակառակ իր տնտեսագէտի և եւրեմտագէտի համբաւին ընդդիմացաւ սոյն նախաձարական առաջարկին թէ՝ բանախօսութեամբ և թէ քուէով։ Նախարարք կը մերժէին զայն առարկելով թէ գանձն այդ խիզախ վերանորոգմամբ պիտի կրէր մէկ մէկ մը կորուստ։ Սակայն 150 հոգիներէ բաղկացեալ պատուիրակութիւն մը կը ներկայանար Եկմտական նախարարութեան, եւ եթէ երկիրն համոյն չը փոստարանէր միահաղոյն եւ վճռողաբար, չատ տարակուսելի է որ նախարար մը հաւանէր յոգուտ երկրին միլիոնի մը հասոյթի նուազման։ Բէնինոյ թղթադրոշմի ներմուծման առաջարկը կը ներկայանար 5 յուլիս 1839ի և միայն 10 յունուար 1840ին կ'ստանար օրինաց զօրութիւն։ Այս առթիւ, Անգլիական թղթատան տեսչին Ռէյքս իր բանախօսութեան մէջ կը յիշեցնէ յուզիչ միջադէպ մը։ Սըր Ռոուլէնտ Հիլի ծեր վարժապետն 1840 յունուար 9ի երեկոյին կ'ըսպասէր Գիրմէնկամի թղթատան դուրսը՝ նամակ մը ի ձեռին, որպէսզի առաջինն լինի, երբ ժամացոյցն հնչէ 12, նետուստփրն մէջ նամակ մը և ուզարկող զայն իր աշակերտին հաստատած գրութեամբը։ Առաջին տարուան մէջ զգալի եղաւ տարբերութիւնը։ 1839ին մէջ 76 միլիոնէն 1840ին նամակաց թիւը բարձրացաւ 169 միլիոնի, եօթը տարուան մէջ կրկնապատկեցաւ այս թիւը և 1885ին ընդհանուր անօրէնին տեղեկագրէն կ'երեւի թէ նամակաց թիւը կը հասնէր 443 միլիոնի։ 1839ին Միացեալ Թագաւորութեան մէջ կը հաշուուի թէ իւրաքանչիւր ոք կը գրէր տարուան չրջանին մէջ երեք նամակ, 1854ին միլիոն թիւը կը հասնի 16ի, Անգլիոյ մասը լինելով 19, և Իրլանդիոյ 7։ իսկ ներկային մէջ Միացեալ Թագաւորութեան մէջ մէն մի անհատ կը գրէ տարին 42 նամակ, Անգլիոյ համար միջինը լինելով 46, Սկովտիոյ համար 34 եւ Իրլանդիոյ համար 20։ Իսկ ամբողջ նամակաց թիւնն է արդ 1.558 միլիոն, այսինքն 1854ի թուէն երիցս, 1840է ութն անգամ առաւել։ ասոնցմէ զատ այս նոր գրութեամբ, 1840ին յանձնած է 186 հազար գրամական յանձնարարագիր, որոց թիւը կը բարձրանայ 1889 մարտ 31ին 9 միլիոնի։ Օրագրաց թիւը 1854ին կը հասնէր 53 միլիոնի, իսկ արդ երիցս առաւել է, թէպէտեւ այս ճիւղին ամուսնի արգիլած է Անգլիոյ մէջ չգեկառաց մրցումը։

Փաստով ապեալ նիւթերու, գրքերու առաքման, 1848ին միայն տրուեցաւ արտօնութիւնը նուազագոյն սակագնոց։ 1854ին գրքի ծրարներուն թիւը կը հասնի 375 հազարի, 1870ին գիները աւելի խնայարեցան մինչեւ որ ընդունեցաւ 10 փարանոց թղթադրամն։ Սկզ չունէին չափ զրկուած չրջաբերականներն, այնչափ որ վերջին տարուան մէջ դոցա թիւը կը բարձրանայ 412 միլիոնի քանակութեան։ Տասը փարանոց թղթադրոշմներու գործածութեան հետեւանք եղաւ բաց նամակներն որոց թիւը կը գերազանցէ 201 միլիոնը։ 1883ին Գ։ Յոսէֆի, նախկին անօրէնին ջանիւք հաստատուեցաւ Քըրթատարային թէթեւ ծրարներու նուազագոյն գներով ուղարկումն, դոցա թիւն է վերջին տարուան մէջ 40 միլիոն։ Սըր Ռոուլէնտ Հիլի և արդի ժամանակները ընելով ի բաղդատութեան պիտի տեսնենք թէ 1839ին Մ/ացեալ Թագաւորութեան մէջ, մէն մի անհատ կը խրկէր տարին միջին հաշուով 3 նամակ, մէկ կամ երկու օրաթերթ, մինչ արդ Մեծին Բրիտանիոյ և Իրլանդիոյ Թագուհւոյն հպատակաց իւրաքանչիւրը կ'ուղարկէ տարին 42 նամակ, 5 բաց նամակ, 10 գիրք և չրջաբերական, 4 օրաթերթ և մէկ ծրար։

Ցնչարի հաշուոյ նայելով, եթէ հաւաքենք նամակաց տպեալ և անտիպ նիւթոց առաքումն, ընդ ամենն պիտի լինի Միացեալ Թագաւորութեան համար 2.362.990.000 կամ միլիոն հաշուով 62՝ մարդ գրլուխ։ Լոնտոնի բաժնին կ'ինայ հարիւրին 30։ Անգղիոյ և Կալլսի երկրին հարիւրին 85, Սկովտիոյ հարիւրին 8 և Իրլանդիոյ հարիւրին 6։ Մեռնեցդին միայն անգղիական Թղթատունը բաժնած է 50 միլիոն տարի և ամէն տեսակ նուէր։

Բէնինոյ Թղթադրամը ծաւալեցաւ նաև ուրիշ երկիրներու մէջ։ 1847ին Եւրոպիոյ զանազան Թղթատանց ներկայացուցիչք միացան Պէլճի մէջ և միօրինակ 40 փարանոց, Անգլիոյ մէջ $2\frac{1}{2}$ բէնինոց Թղթատարային դրոշմը հաստատեցին։ Այդ գրութեան միօրինակութիւնն արտադրած է և կ'արտադրէ ցայսօր այնպիսի առաւելութիւններ ամէն դասու ժողովրդեան համար որ միայն երախտիքով պարտի յիշատակել մարդ Թղթատարային միութեան հեղինակաց անունները։

Ինչպէս ըսուեցաւ նամակք միայն չեն կազմեր Թղթատան գործն, այլ նաև բաժնուած է զանազան ճիւղերու, ընդ որս յիշատակելու է դրամային յանձնարարագիրք, այնպէս որ Թղթատան միջոցաւ վճարեալ գումարաց քանակութիւնը կը հասնի տարին 16 միլիոն ոսկւոյ։ 1861ին Թղթատունն սկսաւ գործածուիլ իբր խնայողական դրամարկղ, որ կը վճարէ միանգամայն չափաւոր չահ մը։ 1888ին վերջը դրամարկղեղ ստակ յանձնողներու թիւն էր չորս ու կէս միլիոն և գումարը 54 միլիոն ոսկի։ յաջողութիւնն եղաւ այնքան մեծ որ եղեմտական նախարարներէն չատերն յայտնած են երկիւղ այդքան դրամի մէկ երկու օրուան մէջ ամբողջովին վճարելու դժուարութեան մասին։ Եւ արդարեւ այդպիսի երկիւղ մը կրնայ ապառնալ ազգին գոյութեանն իսկ։ Գործաւոր և ստորին գասուց Թղթատան մատուցած ծառայութիւնն անգնահատելի է զի գրեթէ Անգղիոյ և Վալէսի բնակչաց մէկ եօթներորդը Թղթատան տեսարերուն մէջ հաշիւներ ունին։ Իտալիոյ Թղթատան խնայողական դրամարկղ մէջ դրամ ունեցողներու թիւն է մէկ ու կէս միլիոն։

1880ին Թղթատունը ստացաւ արտօնութիւն այդ գումարներով գնելու կառավարական Թուղթեր, այնպէս որ կ'միլիոն ոսկի դնա յատկացուած է։ Դրամարկղ հաստատութենէն տասը տարի յետոյ, Թղթատունը ներմուծեց ուրիշ ոչինչ նուազ կարեւոր նորութիւն մը։ տեսնելով թէ որ ատենան գործնական և արդիւնաւոր է էլեկտրական հեռագրով հաղորդակցութիւններ, Թղթատունն հրաւիրուեցաւ մեռնեցիկ Թղթակցութեան սոյն նոր եղանակին։ Հաստատութեան յաջողութիւնը լիուլի համապատասխանեց ակնկալման, հեռագրաց թիւը կրկնապատկեցաւ հինգ տարուան մէջ և 1885ին 32 միլիոնը կ'անցնէր։ Բնաւ բաւական համար այն ատեն վճարուած գումարն էր 3 դահեկան։ արդ մէն մի տարի փոխանակեալ հեռագրաց թիւը կը հասնի 58 միլիոնի։ Թիւերն իսկ սակայն լաւ գաղափար մը չեն կրնար տալ գործին վրայ։ Սովորական հեռագրին մի քանի բառերէն զատ, Թղթատունը օրագրաց կը հաղորդէ լուրերն որ քիչ յետոյ կը տարածին ընթերցողաց մէջ։ Առաւօտ եւ երեկոյ թելերուն վրայէն հազարաւոր բառեր կը թռին տարածելու համար։ Գարեւոր լրագիրք ունին իրենց մասնաւոր գիներն որով ուղղակի կը հաղորդակցին օտար մայրաքաղաքաց մէջ իրենց Թղթակիցներու հետ։

Ճառախօսի մը ձայնին արձագանգը նուազելէն առաջ, երկրին միւս ծայրը ապագրիչին ձեռաց մէջն է իր երկար բանախօսութիւնը։ Ասոնց հետ բաղդատելով, սովորական գործերն յիշուելու իսկ չեն արժան, թէպէտ և Թղթատունը կը հրամայէ 15.000 մղոն հեռաւորութիւն ունեցող գծերու վրայ։

Ընթերցողն բնական է արդ հարցնէ թէ այսքան գործ տեսնելու համար Անգլիական Թղթատունը քանի՞ պաշտօնեայ կը գործածէ և քանի՞ բաժանումներ ունի։ 1854ին Անգլիական Թղթատունն ունէր 22.000 պաշտօնեայ։ իսկ արդ, ամբողջ բանակ մը կը տեսնէ նորա գործերը։ Դոցա թիւը կը հասնի ընդ ամենը 108 000ի և 18 000 բաժանումներ ունի։ Գալով զուտ հասութիւնից, առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, ըսենք վերջին տարուան զուտ չահն է, ըստ Թայմսի, 3.419.000 ոսկի։

Այսպէս յիսուն տարուան մէջ Թղթատարային Թղթակցութիւնն աճած է Անգլիոյ մէջ 14 անգամ, իրաց առեալ ժողովրդեան ամեն դասու ընծայած դիւրութիւնները, լինելով միանգամայն նորա սեղանաւորն և միջնորդն։ Ահա այդ յօրելեանն ըստ արժանւոյն տօնելու համար էր որ յունիս 15ին Հոլոլորնի ճաշարանը կը ժողովէր արդի և նախկին Թղթատարային տնօրէնները, բարձր պաշտօնեայներն, որոց մէջ կը գտնուէր նաև Բիրսըն Հիլ, որդի Ռոուլէնտ Հիլի։ Սոյն բարերարին անուան բաժակաճառեր և երկար բանախօսութիւններ տեղի ունեցած են յորս իւրաքանչիւրն հանած է ի վեր Ռոուլէնտ Հիլի գործին մեծութիւնը, նորա գծուարութիւններն և այն խիզախ ոգին որով կարողացած է, գիտցելով ամեն հեղինական ակնարկութեանց և ընդդիմութեանց, ի գլուխ հանել և ընդունել տալ իր աշխարհաշէն վերանորոգութիւնն։ Ի յիշատակ երախտագիտութեան մասնաւոր հանգանակութեամբ կանգնած են ի Լոնտոն Սըր Ռոուլէնտ Հիլի արձանն։

Ցիշենք սակայն թէ Սըր Ռոուլէնտ Հիլ ազգատոհմի գիւղական վարժապետի մը որդին էր։ Ինն տարեկան հասակին կորսնցուց հայրն և մնանուեցաւ իր այրի մօր հետ սոսկալի չքաւորութեան։ Մայրը գաւառէն կ'սպասէր նամակի մը, սակայն նորա սակագինը վճարելու անկարող լինելով, ինքն էր որ գնաց ծախելու երեք չիլինի հին հագուստներն։ Այդ փոքր գէպքը չէլաւ երբէք մոքէն, ոչա մասամբ մը դմա է որ այնքարչ կը պարտի 10 տանդիլնոց թղթադրոշմին ստեղծումն։

Վերջացնենք սոյն երկար յոգուածը մաղթելով որ մեր Միջազգային Թղթատարային վարչութիւնն եւս Անգլիոյ օրինակին հետեւելով չը զլանայ ձեռք առնուլ ժողովրդեան օգտակար լինելու նմանօրինակ հնարքներ։

ՄԿՐՏԻՉ Կ։ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԱԶԴ։ ՕՍՄ։ ՀԱՆՐ։ ՊԱՐՏՈՒԹ

Օսմ։ Հանր։ Պարտուց Իզմիրի Նէզարէթն ամուրդի դրած է Իզմիրի և Վուրլայի ձկնարաններուն, ինչպէս և Տալեանները տրոց վարձակալութիւնը, կամ՝ ամբողջութեամբ կամ՝ մասամբ, չորս տարուան աւելորդութեան համար, սկսեալ 1306 մարտ ամսէն մինչեւ 1309 փետրուար 28։ Այդ ձկնարաններն են Ծոքզա, Բուսա, Քըր-Տէնիզ, Զաքալ Պուրնու, Ջիլ Ազմաք և Էրքի Քէմիզ, որոց տրոց վարձակալութիւնը կաւարտի ներկայ տարւոյս փետրուարին։

Այս ամուրդին մասնակցիլ ուզող անձինք կը հրաւիրուին դիմել նոյն Նէզարէթին։

8 յունվ։ 1890 2—3

ԲԺԻՇԿ ՇՐԼԻԳԻՐԻ

ԱՌՈՂՋԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՆՑ ԳՈՒՐԾԻՔԻ

Արանց, կանանց եւ տղայոց համար

45 Պ։ ՏԿԵՐՈՎ,

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՂ Վ։ Ց։ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Անհատի գիրք մը որ թէ առողջին և թէ հիւանդին մանգամայն պիտանի է։

Առողջ եւ, կ'ուզե՞ս առողջութիւնդ մշտապէս ունի և միշտ կայտառ պարիլ, կը փափաքի՞ս մանչ և աղջիկ տղայոց մարմինը զարգացնել, հնարեա՛ Գերմանացի բժիշկ Շրեբերի, և նորա 329 տուած շարժումներն ի գործ դնել տուր։

Շիանդ եւ, կուրծքդ, գլխիդ կը ցաւի և կամ շնչարգելութիւն, մեղմոտութիւն, մեղմամղձուտութիւն, անդամալուծութիւն, թուլութիւն, գժուարամարսութիւն, թոքերու սակաւութիւն, որովայնի պնդութիւն, թանչք, երակափոքրութիւն ունիս, ջանա ճշդութեամբ գործադրել գերմանացի բժշկին պատուէրներն։

Վաճառի Պարտարեան գրատունն և ամեն գրավաճառաց քով ի գին 5 զրշ։ Դպրոցաց համար 0/0 20 զեղչ։ 281 2—6

ՏՈՒԲԹ։ Ս։ ԱՐԱՊԵԱՆ

Բարիզու բժշկական համալսարանէն վկայեալ Տոքթ։ Ս։ Արապեան իրեն մասնաւոր ճիգ ընծայած է սրտի և կուրծքի հիւանդութիւնները։ Սոյն հիւանդութիւններու Բարիզ բրոնիխէօր Բոթէնի մասնաբաժնին մէջ մասնաւոր խնամքով ուսումնասիրած է և 12 տարիներէ հետէ յարատեւ այդ հիւանդութեանց վրայ կ'աշխատի։

Այս հիւանդութեանց մասնաւոր ուսումը միւս հիւանդութեանց վրայ կատարեալ հմտութեան պէտք ունի և Տեարք բժիշկք գիտեն թէ երբեմն որչափ դժուար է անոնց ակզբնական պատճառները գտնել։

Ուստի կը յուսայ թէ դժուարակնճիռ պարագայից մէջ Տրբ։ բժիշկք իրեն խորհրդակցութեան ալ դիմել պիտի բարեհաճին։

Գիւղական յանախորդաց գիւղութեան համար երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը ժամը 8էն 10ը կամուրջի գիմաց Բիւզիլիկեան դեղարանը պիտի գտնուի, Գալատական յանախորդաց համար Մուսալլա ճամաչ յատուկ տուն փարած է ուր ուրբաթ օրերը կէս օրէն վերջը հիւանդները ձրիաբար կ'ընդունի։ 51 13—16

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ։ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Ց։ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

10 ՃԷԼՃ-պէյ խանի տակը 10

ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆԴԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԽՈՐՃԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակս, թէ գաւառներու մէջ և թէ յաստիս խիստ շատ յանախորդներ գտած է։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ

ՄԵՆ ԵՒ ՓՈՔՐ ԳԱՆԱՊԱՏՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱՒՈՐ 52

ԱԳԱԹԻ ՄՕՍԻՒ ՁԵԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ։ Պոլիս։ 25 սեպտեմբեր 188

Պարոնայք Սեպ և Պոլսոյ,

Յարմն հեան սկսած եմ գործածել ձեր Սեպոյի Օշարակը։ Մինչ յաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկայ խուլության և անարձանութեան հիւանդութենից քան մի դեղերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանգոյ և յաջող պատրաստութիւնը մեր նախնեաց համարեալ է Մորու մէջ խլդեն և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՊ։ Ա։ ԱՆՏՐԻԱՍԻՍ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԻԼԱՆ

ԹԱՂԻՆԷԻ ԹԱՍՍԱՒ ՇՈՒՀԱՆԷ

Էրզագ անպարը իշիւն ալրնաճագ Ֆուրնիկ Ֆբէտերիք իսարամշէթ մեմ իլէ թավուզ բիլիճ վէ սայիրէնին միւնադասասարնա պաշլանաճաղրնան թալիպ օլանլարքն բազար վէ չարշէնպիհ կիւնլէրի Խաղինէի Խասսահ Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

11 քեանունի սանի 305

241 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Միւպարեա օլունաճագ օն պին ատէտ ճէտիտ չուվալրն պէհէրի տէօրթ զուրուշ զէշ փարայա թալիպի էօհտէսինէ օլուպ քեանունի սանի բումինին ան իւշիւնճիւ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինէն իթասընա թալիպ օլանլարքն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

11 քեանունի սանի 1890

Նո։ 5 206

ԻԼԱՆ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Կիւվէղ եիւն զայթան եիրմի պէշ պին մէթրա, պէհէրի սէքիզ պուչուք փարայա։

Կիւվէղ տիկէր նէվ օն պին մէթրա, պէհէրի տօգուզ պուչուք փարայա։

Սըդ գանավաչօ եիրմի պին մէթրա, պէհէրի իրի պուչուք զուրուչա։

Անգլտի զապիթ չուհասը պին մէթրա։

Ալ վէ կիւվէղ Սագասնիա չուհասը իրի պին մէթրա։

Սիվրիհիսարքեարի եիւն չորապ օն պին ատէթ, պէհէրի իւչ զուրուչ եէտի փարայա։

Աթարլըդ պոյալը ամէրիգան եէտի եիւդ թոփ, պէհէրի եէթմիշ պիշ զուրուչա։

Եիրմի ալթը գալէ

ԺՕՐԺ ԷՖԹԻՄԻԱՏԻՍ

Պոլիս Աշոր Էֆէնտի խանի ներքեւ Թիւ 17

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

Համանոցներու յատուկ ՕՐՈՊԷՆԻՈՆ մթերանոցի հիմնադիրը, Գ. Ժորժ Էֆթիմիատիս, կը ծանուցանէ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և պատուոյժան հասարակութեան թէ Աշոր Էֆէնտի խանին ներքեւ գտնուած իւր թիւ 15 մթերանոցն, ամբողջ ապրանքներով ուրիշի փոխանցած և նոյն խանին ներքեւ թիւ 17 վաճառատունը բացած է։ Այս նոր վաճառատան մէջ կը գտնուին թէ՛ արանց և թէ կանանց համար ամէն տեսակ մետաքսէն ու բրդեղէն հովանոցներ, բրդեայ գուլպաներ, ֆանէլներ, թոխգա տարատներ, մեւաց սրբիչներ, անձեռոցներ, թաւլիներներ և այլ այդ կարգի ապրանքներ բոլորն ալ իւր գիւրատեսչի զբ ներով։ 44

ԳՈԼԻՄԼԷՆԻ ԳԻՆԻՆ հիշատակեմ և կարդարիչ ըմպելի մ'է, բաղկացեալ մարդոյի գիրէ, և լիակատար մսի հիւթէ և պարէն հիւթէ, կարելով այդպէս անուշանալ, զօրաւոր և գրգռիչ խառնուրդ մը, որ թէ առողջ և թէ անկար մարդոց համար լաւ է հաւասարապէս։

Բժշկական հանձնաժողովն հաւանած է նմա և բազմաթիւ ծանուցագրեր բժիշկներէ յանձնարարեալ է։ Հ. Ա. Ր. Ի Ա՝ Ն Ի Ի Բ Ի Ն գրեան են իրենց վկայութիւնները։ Այս կը թարգմանենք վկայութիւնն տարբեր

Թ. ԲԼԷՆՆԱԼՏ ՃՈՆԷՍԻ Ս. Ր. Ա. Ս. Լ. Լ. Մ. Բ. Ս. Ր. Հ. ԵՒ ԸՆԿ.

26, Լոր Բոա և 24 Հաուիդըն Պուլուար

Պր. ընթիա, 2 սեպտեմբեր 1889

Պարոնայք — Ի նկատ առնելով խրդոխ մրցման մը հանած գանգատն լուսերը, կը փափաքիմ յայտնապէս գրացել ձեզ թէ արդէն գոհ եմ ձեր Մոտ և Մալտի պատասխանութենէն։ դանի քանի անգամներ տեսած եմ սաստ առողջարար ազդեցութիւնն ալ հիւանդութեանց վրայ որոց համար պատրաստած եմ դայն, և թէ ինչ պարագայից մէջ ձեռք բերած եմ հրաշալի արդիւնքներ զոր պարէ դինդն (առանց մսոյն) չպիտի կրնար տալ։

Ընդունիցէք, և ս.ալ և ալ։ Թ. ԲԼԷՆՆԱԼՏ ՃՈՆԷՍ

Ի վերջոյ, մարդասիրական գլխաւոր բժիշկներ ներմուծէս յանձնարարած եմ դայն։

Հարցնել ԳՈԼԻՄԼԷՆԻ ԳԻՆԻՆ Լիբիգի մսի և Մալտի խառնուրդով, գեղեցիկ կնիքներն։ Դիմիցէք սառարարիչներ, միակ գործակալ ի Իսրբրիա Գոլիման և ընկերութեան գործարանին Ս. ՅՈՐՋ Նորուիչ և Լոնտոն։

Է.ՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, պահանջողն քով, կայսրան Ղալաթիա-Շէյլի Թրամուէյէն։ Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 80

ՀԱԲԱՆԵԿԱՆ ԽՈՒՂԱՏԻՊՈՒՆՔ.

ԳԵՂԵՑԿԱՅՈՒՆՈՎ, ՄԵԼՊՈՄԵՆԻ ԳՈՅՆԸ, ՍԻՐՏ ԽՈՒՂԱՏԻՊԻՒՆ, ՄԵՐՏ ԹԱՐՄ։

Ընդամենն մը փորձը պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամէն հեղուկներէ և բազմաթիւ փոշիներէ։ Բաւական անգամ գործածելուն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի խնդն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուընները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մաքրութիւն մը։ Հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Ապարեմ գրգռիչ յատկութիւնները զոր հանդարտեցուցած։ Ինչեւ կ'ընէ մարդի սեռը, երեսի և ձեռքի ցաները, արեւայրուքը, և ուրիշ ամէն բրաութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ ասոնք ամէն բանով՝ անկարելի կ'ընէ մտանուել թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գովելաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Soutnampton Row). Ասոր գէս Բարիզ ու Նիս։ Գնելու Եղանակ։ Գովելաւոր մթերանոցներու, անոյշ խնդագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

Կը վաճառուի փոքր և մեծ Քանչիւր եղարց Բրիտանական դեղարանը. 435 Մեծ փողոց Բերա, Իսմայիլ Բարաեանս, Ղալաթիա, Նիւսէք Թէյտորքի 95 և 97. Քրիչիրեան եղբարց քով 77 Իշլին Խանը,— 31 Նէկի Համի և 183 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզմիրի քով Բերա Մեծ փողոց Թիւ 428։ 18

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻՒ ՉԿԱՆ ԲՆԻԿԱՆ ԻՒՂ.

Որոյ ազդեցութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար, կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքաբորբ, հիւանդութիւն, հազրուխ, յամառ հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռայցներ. մրթի հիւանդութիւնք, սրբելն, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն կայլն. նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Օգուտաւոր է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահապետական նպատակներով բնական իւղերուն տեղ և իբրեւ թէ անոնց մէն աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշներուն չեն ճառայեր բայց միայն ստամոքսը ընդունայն զգուելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շշերով կը ծախուի։ Պահանջել Հօկի անունը և հարիւրի բժշկական ճեմարանին քիմիական զորօրոց գլուխ Պ. Լաւէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի էթիքէթին վրայ կը գտնուի։ Տէլլա Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քովկը գտնուի։ 1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ Հօկի մորիւ ձկան բնական իւղի շշերուն էթիքէթերուն վրայ Գաղիոյ կառաւարութեան նշանն պիտի գտնուի։ Այս մասին ուշադրութիւն դրեցէք գնողներու։

Hogg

ընդունուած

Զ. Ա. Ֆ.

Ամերիկեան Դեղատոմարներ

ՄՕՐԻՒ ՉԿԱՆ ԲՆԻԿԱՆ ԻՒՂ

Ամերիկեան Դեղատոմարներ

ՄՕՐԻՒ ՉԿԱՆ ԲՆԻԿԱՆ ԻՒՂ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՌԻԼՄԱՆ ԵՒ Գ. ՀԱՄՊԻՐԿԻ

Ղալաթիա Գէօրլուք Միլլէի խան, Մէշրութիէթ Ղալաթասարայի վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ածան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէններ, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս չրջազգեստներ, քուսէներ, օժտի համար ճերմակեղէններ, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաւլիներներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց սահմանն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Գերլիզի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և Եւրոպայի ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գեղատեսիներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամէն փափաքելիք փոխանակագրով և կամ թղթատարական գրուժով գրկուած։

Զր հաւանուած ապրանքները եւս կ'առնուին և առակը եւս կը տրուի գնելով փոխադրութեան ծախքը։ 101

ԼՈԳԱՐԱՆՆԵՐՆ ՀԵՇՏԱԲՈՅՐ ԿԸ ԽՆԿՈՒԻՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐՈՎ

Լողարանի եւ արդուզարդի համար

Այս ազերը, առողջապահական մեծ յատկութիւններ ունենալով չատ անուշ կ'ընեն լուրն և հեշտաբոյր հոտ մը կուտան ծոմ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐԸ անմնան ապրեցութիւն ունին գեղեցկացնելու և պահպանելու համար մարմնը, թուչամանի ընծայելով շոյտ, և գոյնին տալով գեղ ու թարմութիւն։

Արեւելեան Անուշահոտ Ազերը գործածելու են ՀԻՆԱԳԻՑ ՍԵՆԵԿԻՆ ՄԷՋ. զի կը նպաստեն ոյր զովացնելու և հոտոյ են հոտառելոյս։

Այս ազերուն հոգեմարմնական յատկութիւնքը չատ ազատարար են մարդի հիւանդութենէն։

Ս. ԲՐԻ ՎԱՍՈ և ԸՆԿ. 27, Ֆիւսրի Ստրէլնեան Կիրակ առ մրաչ գործակալն ի Թուրքիա

Է.ՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, պահանջողն քով, կայսրան Ղալաթիա-Շէյլի Թրամուէյ։ 68

ԼԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ

ԸՆԴՀԱՆՈՒԱԾՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՂԻՈՅ ԿԱՅԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

61, ՌՈՒԷ ՌԻՎԻԼԻՕ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ 80.000.000 Ֆրանք

ՄԻԱՅՆԻ ՑՈՍՈՐ ԵՂԱԾ ՎԱՃԱՌՄԱՆԻՆ 1.500.000 Ֆրանք

ԼԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացումի մէ՛ ունեցած է։ Լաւ նպաստի է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել գրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմատիպ են, ինչպէս շարժական արժէքից և փոխ արուած գրամագլուխոց ապահովագրութիւն, կորուստաբեր գրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, կրաշխաւորութիւնք և Դիպուածոյ փոխառութեանց և մարտարարութեանց և վճռաբանութեան մէջ գործածուած գրամագլուխոց, մանկանց համար օժիտ, Հանդարտան ապառիկ ծերութեան համար, ցեկանը ակամանուրու կալմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպաստաւոր է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Գոլոյ գործակալութիւնն սկսած է 1881 թուականէ 1 էն։

Տեղեկութեանց և բժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս Էֆէնտի Անապարձեան, գործակալ Ընկերութեան ի Գ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40. Պահչէ Գարու, Պոլիս։ 42

"ՖՕՐԹՈՒՆԱ,,

Ընդհանուր ապահովագրական Անանուն Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Պերլին յամին 1868

Գրամագլուխ 1.875.000 ֆր.

Պահեստ. գրամ 1.337.000 »

"ՏԻՒՍԷԼՏՕՐՖԷՐ,,

Մովային, Գետային եւ Ցամաքային ընդհանուր ապահովագրական Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Տիւսէլտորֆ, 1845

Գրամագլուխ. 3.750.000 ֆր.

Պահեստ. գրամ 3.099.367.15

Ընկերութիւնքս որք միացեալ են Կ. Պոլսոյ հրապարակին մէջ, փոխադարձ երաշխաւորութեամբ կ'ապահովագրեն ամէն տեսակ վաճառք և դրամագրաններ, ընդդէմ մովային, գետային և ցամաքային փոխադրութեան յատկապէս, խիստ չնչաւոր պայմաններով։

ՀԱՆՉԷԱԹԻՇԷ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Հիմնեալ ի Համբուրկ յամին 1874

Գրամագլուխ 3.750.000 ֆր.

Պահեստի դրամ 600.000 »

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ ապրանքներ, ամենաշահաւոր պայմաններով։ 191

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ ուզողներ կը հրաւիրուին դիմել առ ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց. ի Պոլիս, Պաղչէ-Գարու Բասիմ Փաշա Խան, Թիւ 13 և 14։

ԵԹԷ ԿՐ ՀԱՃԱՔ

ԱՌԷՔ ՄԻԱՑՆ ԺԷՔՈՑԷԼԷ ԲԱՍՊԻՅԼՆԵՐՆ

ՆՈՒՎԵՏԻՈՅ ՄԱԳՈՒՈՐ ԽԱՅԹՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Որք շնչուելով եւ ուտուելով կը ներգործեն ընդդէմ Հարբուխի, Գրոնշիդի, Դուսի, Շնչարգելութեան Ձայնի կորկոռման Խռչակատարի եւն։ Ամէն բժիշկք կը յանձնարարեն ԺԷՔՈՑԷԼԷ ԱԱՆԻՆԻՆ ի գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծղանի մէջ եւ այլ շաքարանատներէն

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՔ

Խայծղանի լուսանկարներ

1. ՄԱՐԴԱԿԱՆ ԻՈՒՂՎԱԿՆ, ուստից լիքն խայծղանի կորզը և անշունչի շարադրան սա բերն որը բնդեն մէջ չլուծուելով կ'ելնան ստամոքսը կ'իջնան, առանց դպնելի խայծղանի հաստոյգներու ընդհանուր խղդվանց որոց սահմանեալ են։

2. ԻՈՒՂՎԱԿԱՆ ԾԱՅՐԻՆ խայծղանի հատիկները կը մանեն ստամոքսի մէջ և զանց բնաւորելով շարքով և քիչագիտի ներքիներով, յանալ կը բերեն ստամոքսի անհանգստութիւններ։

3. ԱՂԻՔՆԵՐՈՒՆ մէջ կը շարունակուին այս հատիկները զանազան ստամոքսի անհանգստութիւնք և յանալ կը բերեն թարգուսմ, վէրք, խիթ, և բնդեն պատուաստած ախտեր, մարդիկի պատճառաւ։

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Ժերոմեի քարտիներ

Ա. ՇՆՉԱՓՈՂԿԵՐՈՒՆ մէջ ժերոմեի բաղադրիներու գոյութիւն, ներք մեծապէս կը ներգործեն իրենց առողջարար և կազդուրիչ յատկութեամբ, քանի որ կը շնչուին ու կը ծծուին։

Բ. ԹՈՒՔԵՐՈՒՆ մէջ մեծ մի ընդարձակութեան կը հասնին ժերոմեի բաղադրիներու գոյութիւնքն և բնականաբար տարածուելով ամենամեծ ի գործ կը դնեն իրենց փրկարար ազդեցութիւնը։ (Բարիզի բժշկաց ի ամենեն դոր-որ թերին, կարգեր զը Ս. ՐՈՒԹԻՆ, տարեկ ու Ս. ՐՈՒԹԻՆ կը իսկ բաղադրեն վրայ։ ԵՊ. ժերոմեկ գոյզ մէջեղ մը գտած է խայծղանը մանելու համար ընդարձակելու ամենեն նուրբ թելերուն մէջ, առանց պարանելու ֆատակար նիւթեր։ Այս պայմաններով խայծ դնելն ազդեցութիւնն ոչնչան է որ գանի մը թաղեալներ կը բաւեն հարը գայրեցնելու։

ԺԷՔՈՑԷԼԷ ԲԱՍՊԻՅԼՆԵՐՆ անհրաժեշտ են ամէն անանց որք մանուկներին կ'յուսեցնեն, արեան ոգի մէջ կ'ուշանան կամ իրենց դարապմանց պատճառաւ սիրտ-ուած են դրդիչ-ի դարձի և կամ փրիներ ծծել, ինչպէս Դարձաւորք. Զարդարանք. Կատարեալ. Եղջիւր. Դեղարան. Առանձնարան. Փարպիրք. Փուտարարք. Լուսարիք. Դարձարարք. Երկաթուկոց Գաշտանեաց եւ եւ։

Տարին 100.000ի աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիլներով եւ Գ. ՄԷՐՈՍԻ 40.000ի աւելի Հնարոնակաղեաց Նամակ ունի։

Ժերոմեի Բասդիլներն են իսկ դարձ մակարդիներն որք վարձատրուած են Բերլին 1878ի Տ. Ելեկտրական արտաքսաստանի կողմէ, նախաբարտական որոշմամբ և յամ խորհրդոյ Ամենազգաստան խորհրդոյ փոքրագոյն ենթամ կուտ են, և Ամենաբարձ մէջ թարգմանուած են կայսերական կամավորութեան կողմէ, բան հաւանաբար բժշկական խորհրդոյ։

Դարձարարք որոշ են գրուածներ 72 Բարձրաչ, Ինչպէս և Մանրաբարձ բնչանաբարձ Ինչպէս հանրաստանական բարձրանի նշանը

Ա. ԺԷՔՈՑԷԼ, գեղագործ ի ՍԷՆ-ՄԷՆԷՀՈՒ, (Պրանսա)

Կ. Գալիա Դան Մարչէ Դեղագործական Մթերանոցի, Դեղարանք Ն. և Ֆ. Գանդրոք եղբարք, Թիթեռ Նեռաչու, Թեոսորիանս, Վենան Գեղագործան, Տ. Մ. Մակիրի, Ա. Գեղագործաս, Ա. Գեղագործաս, Նեռաչու, և Ընկ. 696

THE CROWN PERFUMERY COMPANY

ՀՈՏԱԼԻՏ ՆԻՒԹՈՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ ԼՈՆՏՈՆԻ «ԹԱԴ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Այս գեղեցիկ թանկերը չատ իմաստ են, և անքարդագեղեցիկ ի բուրումն առատութեան և տեւականութեան։ Աւելի ոչ ոք մեկ քանիին անունները։

ԹԻՆԿԼ ՎՈՒՆՏ (Թանկի փայտ)	ՄԱԳՈՒՈՒԱ
ՎԻՈՏ ՎԻՈԼԷԹ (Մանուշակ անուշաբոյր)	ՃՈՒԹԻ ԳԼԸՊ
ԼԻԼԻ ՕՎ, ՏՇԷ ՎԱԼԼԷՅ (Շուշանի հովտաց)	ԷՒ-ՏՈՒԹԻ
ՀՈՒԱՅԹ ՐՈԶ (Ճերմակ վարդ)	ՄԱՐԿԱՐԻԹԱ
ԳՐԷՅ ԷՅԼԼ, ՊԼՈՍՍԷՄ	ԻԼԼԱՆ ԻԼԼԱՆ
ՀՈՒԱՅԹ ՀԷԼԻՈԹՐՈՊ	ՕՐՄՈՒՈՆԱՏՈՒ
ՍՊԱՆԻՍ ՀԻՆԹԻՒ	

Այս և այլեւս ուրիշ հոտաւետ նիւթեր մեծ հոչակ հանած են նրբորդի սրբուհեաց, ազնուականութեան և բարձր դասակարգի մէջ. իրենց հոտի փափկութեան և տեւականութեան համար։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԱՅՍՐԱԿԱՆ ԳԱԼՈՆԻՆ ՋՈՒՐ։ Ուրիշ ոչ է գործարանքէ դուրս եկած գեղարուեստ։ Մեկ փոքր մասն կը բաւի։

ՕՐԱԼԻՆ ՓՈՇԻ ԳԷՆԻՏԻՒ ՀԱՄԱՐ։ Այս փոշին յանձնարարեալ է բոլոր գործածուածներուն անդ և բնականաբար ազնուականութեանն և բարձր դասուն։ Դիմեցեք գոյնին փափկութիւն կուտայ, առանց հետք թողլու, մարմնի կը պահպանէ արեւուն, հովն, և փշոտիները կ'արգիլի։

Նեղցիներն զգուշանալու համար, պէտք է գիտնալ միայն Պոլսոյ միակ գործակալին Է.ՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

62 Անգլիական ընդհանուր Դիրքանոց Թիւ 95 և 97, Նիւքաք Գալաթրիսի, Թրամուէյից կայսրանին մօտ, Վայվոտայի պահականոցին կից։

Ա. ՄԱՅԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Բերա, Թիւնէլի Հրապարակ և Պոլիս, Կամուրջին գլուխը

Զմրան համար մեծ քանակութեամբ նոր հանդերձներ եկած են

ՁԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ

ԳԼԽԱՐԿԱՆԱՑ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ 287

EMULSION SCOTT

(ԱՊՈՊԻ ՕՐԱԲԱԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԷՆ ՅՈՒՏ ԻՒՂ

Իքթիոֆիկ որ լաւ է սորայով

Պարարտաւոր մեռամբ ԱՊՈՊԻ և ՊՕՈՒՆԻ։ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հոտ իւղի բոլոր յատկութիւններն զուտ։ Իքթիոֆիքներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզաւորութիւնը

Բժիշկներն ընդունուած է. ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենեն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակալատոր ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԻՆ ԵՒ ՀԻՐՁԷԼ 84

ՆՈՒԲԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Ներկ յատկապէս է ներկելու համար կոշիկներն որք առաջին անգամն կը փայլին, առանց խոզանակելու դիպ ունենալու։ Այս փայլն, որ նպաստաւոր պատրաստութիւն մ'ունի, ամրագոյն շարքամ մը կը տայ։ Կոշիկներն ամենեն թանկագին կ'ընեն ջուրի և խոնաւութեան։ Տեղը կամ ուրիշ ապակագործիներու գիւրաւ կը վերցուին թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի ամենեն և կանանց ամենեն տեսակ կոշիկներուն։ Կարելի է գործածել զանձ նոր ներկելու համար մանրագրութեան կարիք ունենալը։

Գործածման եղանակ. Ներկելի առաջ, պէտք է ներկին ստաւոր, ոչ թանամով սրբել, ապա ոչ հեն ներկին հետ գնալու։ Ապա փայլուն հեղուկին բաղ, կամ՝ ոչ գուանի տարով մը կամ վրձնով։ Թրջուած մանկան ոտքին թեղանին կը չորնայ։

Զգուշանալ հեղուկներն։

Ընդհանուր գեղագործաներին և ԷՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Անգլիական Ընդհանուր Դիրքանոց, Գալաթիա, Գոնշիդի քով, կայսրան Ղալաթիա-Շէյլի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 67

ՄՈԴԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մէկ ոչ ապերան գոյնը փոխելու համար մէկ ներկու ա՛ գամն, առանց ուրիշ ոչ ոք ի Դիրքի գործածութեան կամ լուացքի.

ՇԱԳԵՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆՈՒԿԱՆ ԿԱՏԱՐՈՒԱԼ ՍԵՒԻ

Այս նոր ներկը բաղադրեալ է միայն արմատներու և խոտերու դիրքէ։ Սոյիսակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Գոյնը դրած է թէ այս ներկին ոչ-ոչ գերազանց է նմանաբերնակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենեն բնական երեւոյթը տալ և ամենեն ազատիր գիտցող ի գերև հանել։ Կը կանգնէ հերաց անկումը, գլուխ կը մաքրէ, թեփ կ'ոչնչացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազերին մաքրելն։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Որուակը երերցնել գործածելի առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկսուածի մը մէջ, մաքուր բարակ սպունգի ամանով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած բուրդ։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ տեղուին չորնայ։ Ոչոր մազերը մէկ ջնջելով, ամանը մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թանձր կ'ելլայ։ Ամամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, գոյն ապրիներով պահելու համար կը բաւէ մերթ ընդ մերթ հանդերձ գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու կամ եռալու։ Ընդհանրապէս վերջին դէպքն և ձեռքերը լուալու է առ ի գոյութիւն։

ՄԱՆ. ՆԱԿ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործածութեամբ հարկ, գլուխը ուրիշ ոչ ի ներկ գործածութեան կամ լուացքի։

ԵՒԱԿԱՆ ՆԵՐԿԻ ՄԱՍԻՆ

Մինակ կնգրուածաց ԷՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Գալաթիա, Գոնշիդի քով, կայսրան Ղալաթիա-Շէյլի Թրամուէյից. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։